

ВІСНИК

V S N Y K

THE HERALD

Суспільно-політичний місячник

РІК XXVIII, Ч. 5 (301)
YEAR XXVIII, № 5 (301)

ТРАВЕНЬ 1974
MAY 1974

ЦІНА 0.60 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.60

В І С Н И К

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

З М І С Т

Б. Озерський-Карбович — Знехтувана потуга	1
М. Кушнір — На маргінесі VII Конференції Світової Антикомуністичної Ліги	3
З резолюцій VII Конференції ВАКЛ	6
З резолюцій АБН, схвалених на VII Конференції ВАКЛ	7
С. Корнич — Огляд світових подій	8
Л. Полтава — Симон Петлюра (поезія)	12
Остап Невідомий — Кольори атакують світ	12
С. Наумович — „Папа під впливом Голготи чи Апокаліпси?“	13
Людмила Мойсєєва — „Прочітайте, щоб не сонним снілось...“	14
В. Я. — Советсько-китайська війна та розпад СРСР	17
Ів. Левадний — Київ у 1934 році	21
Вадим Лесич — У „Гончарні“ Слави Геруляк	24
В. Давиденко — Ікерові „Будні і неділя“	25
Сторінка ОЖ ОЧСУ	
Наталка Дарлат — Ольга Кобилянська	27
З життя Відділів ОЖ ОЧСУ	30
Іван Мартинюк — Неграмотний віщун	31
Хроніка	32
Панько Незабудько — Прогресуємо!	34

ВІСНИК

Б. Озерський-Карбовиз

ЗНЕХТУВАНА ПОТУГА

Кажуть: людство стоїть перед загрозою можливого знищення термоядерною війною. Чи дійсно така загроза існує? Чи дійсно немає іншого виходу, як капітуляція перед тираніями або епізмент і детант коштом сотень мільйонів поневолених людей і десятків поневолених націй, визнання їх рабства, панування російських тиранів над ними?

Чи дійсно немає ще однієї, „недобачуваної“, нехтуваної суперпотуги не так матеріальної і технологічної, як радше і передусім ДУХОВОЇ, ІДЕЙНОЇ, ПОЛІТИЧНОЇ, яка грає вирішну роль у подіях, що грядуть? Детант з тираніями, „баламс ов павер“ у світовому розмірі, тобто капітуляція перед деспотіями чи ставка на духові, ідейні, вічні вартості людини і націй, як вихід з кризової ситуації світу?!

Окрім технологічного, зокрема термоядерного, елементу суперпотуги важливішим є ідейний, духовий елемент, стисліше: важливішою є *духова* суперпотуга. Нею є спрагли волі і справедливості, готові жертвувати всім матеріальним поневолені люди і нації в російській імперії. Зрештою, чому закономірний процес розвалу імперій в світовому розмірі мав би зупинитися на кордонах російської тюрми народів? Чому до абсурду доведена антиприродна концепція російської імперії, яка накидає поневоленням в ній народам свій спосіб життя від метафізики по колгоспну систему включно, — мала б зберігатися як якийсь „новий світ, нова система ідей і вартостей“?!

Духова, ідейна, політична суперпотуга нашої епохи — це мільярд уярмлених людей і десятки поневолених націй у комуністичному ярмі. Це та реальна дійсність, цей реальний фактор світової політики, який вирішує завтрашній день людства.

Чи поза ЗСА існує ще якась інша технологічна й економічна суперпотуга у світі?

Російська тюрма народів — це колос на глиняних ногах, а технологічно — пігмей у порівнянні зі ЗСА.

Недосить мати модерну зброю, ще треба мати душі народів і людей за собою. Чи душі українців, туркестанців, грузинів, поляків, азербайджанців, білорусів, литовців, латишів, естонців, мадярів, чехів, словаків, болгар, північних кавказців, татар, румунів, хорватів, альбанців, німців, — чи має їх Росія, чи має їх комунізм за собою?

Навіть росіянин Сахаров мусить визнати потужну розривну силу національно-визвольної ідеї, хоча він змагається за права людини, а не за права націй.

Але ми як центральне питання ставимо права націй, визвольний націоналізм, бо ще ніколи не були здійснені права людини поневоленої нації без здійснення передумови: національної, незалежної, народоправної, але понад усе суверенної власної держави. Ми співчуваємо рухові боротьби за права людини, але ідеї цього руху ніколи не будуть здійснені у поневолених національно країнах, силою затримуваних в складі імперії. Сахаров і Солженіцин, попри їх корисну критику режиму та оборону людських прав, стоять не по нашій стороні, бо їх мета — права для російської людини, а наша мета — права для людей поневолених націй, *але в їхній власній незалежній державі*. Обидва вони змагаються за неможливе — зберегти імперію і здійснити права людини, хіба лише російської людини. Щоб здійснити права американської людини, мусів Вашингтон вибороти національну незалежність Америки. Немає вже у світі іншої, як тільки національним змістом визначеної людини, і немає прав людини без здійснених прав нації, до якої вона належить.

Чи т. зв. демократичні імперії забезпечували права людини поневолених ними націй? Не

думаємо. Тільки власна національна держава з народоправним ладом гарантує права людини даної нації, мавши здійснену передумову: суверенітет нації.

Гасло нашої епохи: самостійність проти імперії! Нація проти тюрми націй! Права людини як консеквенція права нації і народоправного ладу в ній! Самовизначення не є революційним гаслом нашої епохи. Ленін висунув даліше йдуче гасло: самовизначення включно до відділення — і обманув народи. Не плебіцит виборчими паперовими листками, але плебіцит крові з-перед тисячі років, все наново повторюваний у визвольних і оборонних війнах проти агресорів - наїзників — України, Грузії, Литви, Туркестану, Болгарії, Естонії, Мадярщини, — самовизначив ці нації з тисячолітніми чи багатостолітніми традиціями як нації-держави! Прикордонні села можуть самовизначатися, але не цілі нації!

Відношення сил у російській імперії, до яких зараховуємо і сили сателітів, відносяться як 2 до 1 у користь поневолених націй. Зброю мають не лише поневолювачі, але й поневолені, при загальній військовій повинності. Демократичний лад і модерна техніка фактично унеможливили вже клясичний тип ведення війни в стилі доктрини Клявзевіца. Модерну техніку перекреслює модерний тип ведення війни: повстанство! „Абсолютистично-аристократична” доктрина ведення війни Клявзевіца тепер не на часі.

Не стоїть питання компромісу в даному випадку поміж двома впливами на одній території — поміж окупантом і окупованим, *йдеться про прогнання окупанта взагалі і встановлення власної влади окупованого*. Питання не у тому, щоб накинути у сенсі доктрини Клявзевіца свою волю переможеному в обмежених рамках, *але у тотальному прогнанні наїзника з власної землі тотальною повстанню війною уярмлених Москвою націй у синхронізованих і координованих національно-визвольних революціях, що переходять у конвенційну війну або будуть взаємодоповнюватися обома типами війни*.

Коли змінилася концепція війни у термоядерній і ідеологічній добі, у добі повного розвалу імперій, як закономірного розвитку іс-

торії, у добі озброєного народу, коли атомове озброєння перестало вже бути, а завтра уже не буде взагалі привілеєм суперпотуг чи потуг, коли його якість перейде у кількість, бо і малий Ізраїль має вже свою атомову бомбу, тоді страхотливе питання атомової війни само собою перестане існувати, створюючи універсальний пат. І людина, і народи знову зроблять ставку не на гомункулуса — замкнутого в чотирьох стінах інтелектуала-технолога, що має долю світу буцімто у своїх руках, але людина знову стане людиною з власною волею і мораллю, бо інакше людство зайде у сліпий кут, якщо поруч рвучкого цивілізаційного і технологічного прогресу не буде йти впарі етично-культурний. Цей останній є далеко позаду. Дегуманізація, дегероїзація, дехристиянізація, обезрелігійнення, обезморальнення, обезкультурнення, варваризація людства — досягли небувалого вершка!

Проте, в обличчі цього накардинальне питання: чи справді у руках кремлівських злочинців і масових народо- і людиноубивців, посідачів термоядерної зброї лежить доля людства — наша відповідь: Ні! Термоядерна епоха це незрима ідеологічна епоха. Оце стоїть перед нами не лише політичне, стратегічне, але й метафізичне питання: бути чи не бути людству?! Чи про його Армагеддон має рішати Кремль? Якщо люди і народи послідовно і зусильно героїчною дією змагатимуться за здійснення ідеалів волі, правди, справедливості, прав людини і прав народів, прав Бога на землі, у глибокій вірі у вищу силу, що керує світом, чи через це вони мають бути предметом знищення?! Лише боягузи й егоїсти капітулюють. Ворці гинуть, але не вмирають, щоб жили їх нащадки.

Великим браком сьогодні на Заході є відсутність державних мужів-ідеологів, візіонерів, людей чесного слова, віри, героїчної концепції життя. До голосу прийшли технократи, прагматики, хоч інколи з найкращими інтенціями. В епосі термоядерної зброї і ідеологічних воєн — це трагедія.

Тому слушно пише Джеймс Рестон в „Інтернешенел Гералд Трібюн” з 4 березня цього року у статті „Світова криза демократії”: „Є правдою, що люди красномовного ідеалізму —

Михайло Кушнір

На маргінесі сьомої конференції Світової Антикомуністичної Ліги

VII Конференція Світової Антикомуністичної Ліги, яка відбулася в днях 8-11 квітня 1974 р. Вашингтоні з участю 275 делегатів, що репрезентували 75 націй та 5 інтернаціональних антикомуністичних організацій — була великим кроком у напрямі поширення та поглиблення ідейного змісту світового антикомуністичного фронту.

Вже самий засяг впливів ВАКЛ — імпонуючий. Вона об'єднує 84 одиниці, які складаються з 56 національних об'єднань, що з них деякі начислюють 60-80 окремих організацій, 8 великих інтернаціональних і 20 крайових антикомуністичних організацій. Отже, практично сфера впливів ВАКЛ охоплює десятки мільйонів людей. Провідний людський потенціал ВАКЛ складається здебільша з визначних політичних діячів, професорів університету, публіцистів.

Коли з ініціативи XII конференції Антикомуністичної Ліги Народів Азії, АПАКЛ, постала в 1967 р. Світова Антикомуністична Ліга, ОУН, що, згідно з визвольною концепцією, зміцнювала діяльність і ролю міжнародних протикомуністичних організацій як АБН, АПАКЛ, Європейська Рада Свободи (ЕРС), зразу включилася в працю ВАКЛ, намагаючися здійснювати відповідну постанову IV Великого Збору ОУН. Ця постанова, що стосується діяльності ОУН у вільному світі, уточнювала: „Стверджуючи постійну потребу поширювати й зміцнювати фронт визвольної боротьби ук-

раїнського народу й необхідність організувати сили та засоби для успішного ведення і завершення тієї боротьби, ОУН підтримує активно і через АБН бере участь в дальшому організуванні світового протикомуністичного і протімперіяльного фронту, стараючись надати йому відповідний ідейно - політичний зміст і спрямувати його головне вістря проти російського імперіялізму”.

Коли в перших роках існування ВАКЛ можна було почути від деяких делегатів слова, що зраджували повну ігнорацію української політичної проблематики, VII Конференція ВАКЛ схвалила одностайно всі резолюції, запропоновані АБН і українською делегацією, яка, до речі, здобула повне членство, нарівні з іншими державними народами. Схвалила теж резолюції, запропоновані Комітетом Поневолених Народів і УККА. Що більше, до кінцевого, офіційного спільного комунікату Конференції, що над ним працювала окрема комісія, в склад якої ввійшла пані Слава Стецько, включилася поважна частина українців, надаючи йому мало що не українського звучання. Ці успіхи були вислідом невсипущої, жертвенної праці Провідника ОУН і водночас Президента АБН Ярослава Стецька та його дружини, головного редактора „АБН-Кореспонденс”. Зокрема її вклад у поладнання технічних перепон, нівелювання зговорень поодиноких груп, спрямування ходу дискусії в бажаний напрям, викликали подив усіх українських делегатів.

До повного успіху української делегації на VII Конференції ВАКЛ чимало причинилася доповідь Ярослава Стецька на тему „Національне визволення в СРСР і сателітних державах”, який протиставив технологічному, зокрема термоядровому потенціялові суперпотуг, духовий потенціал поневолених Москвою народів.

Характеристичним феноменом сучасного періоду визвольної боротьби в опанованих комунізмом країнах, крім безпосередніх форм і методів боротьби, — сказав Ярослав Стецько, — є ідейно-політичний, культурний, світогляд-

Черчіллі і де Голлі минулися. Їх замінили в цілому політичні техніки... Це — проблема...” І кінчас статтю сумним ствердженням: „Політичний підупад Заходу („деклайн”) перестав уже бути предметом теоретичних балачок, він став уже грізною дійсністю, особливо з уваги на те, що лідер Заходу — З'єднані Стейти Америки — має теж багато своїх власних клопотів”.

Але в Україні й інших поневолених країнах вступили на арену життя одержимі, нескорені, люди великого характеру і великої Ідеї!

вий, релігійний бій. Це — удар національних організмів — поневолювача і поневолених. Московські окупанти не вдовольняються фізичним поневоленням інших народів, вони намагаються забрати у них і національну душу. Тому таким суттєвим у ударі між окупантом і поневоленими народами став бій за душу нації.

Гарантією нашої перемоги є факт, що бій за душу поневолених народів підняло молоде покоління, яке народилося уже під московсько-більшевицькою окупацією.

Прапор традиціоналізму, першости духа, безсмертності душі, прапор нації, невмирущості народу підняли шести- і семидесятники, не тільки сини й дочки колишніх в'язнів сталінських концтаборів, а й робітників, колгоспників та технократів. Тому самоусвідомлення власної суті, власних традиційних вартостей духа, культури, правості, соціальності, державності минулих історичних епох, пробудження національної гідності, що веде до самопізнання своєї державницької традиції — це основа остаточної ідейної перемоги над ворогом-окупантом.

Як завжди, передумовою збройної революції є світоглядова, духовна, моральна й політична революція. Творчість молодого покоління в Україні має виразне національно-політичне цілеспрямовання — національна держава!

Живемо в передреволюційній добі, яка називає у російській тюрмі народів. І наша мета вказати на слабкі місця цього колоса на глиняних ногах, щоб допомогти „звільнити вільний світ від страху зайця, загипнотизованого боа-констриктором”. Як у початках християнства, так і тепер тирані бояться віри й ідеї. Але термонуклеарна доба — доба ідеологічна, тому необхідний ідеологічний бій.

Реакція слухачів доповіді вказувала на те, що ті думки впали на підготований ґрунт. Доказом, що воно так, була обставина, що пропозицію Ярослава Стецька наділити Валентина Мороза відзначенням „Борця за Свободу” одностайно схвалено. Після доповіді голова конференції ген. Т. Лейн закликав усіх підписувати петиції в обороні Мороза, що їх привезли делегати з Канади. Ген. Лейн заявив також, що він і його однодумці не визнають гіт-

лерівського насильства над урядом України з 1941 р., і тому для нього Ярослав Стецько є далі прем'єр-міністром України.

Головний наголос у резолюціях VII Конференції ВАКЛ і в її комунікаті, до чого в невеликій мірі причинилися заходи українських делегацій, поставлено на ствердження, що визвольна політика ЗСА і всіх інших вільних народів є єдиною формою оборони проти Москви. Вільні народи повинні усвідомити, що гра йде про їхню власну голову.

Советські провідники знають, що можуть виграти, коли обмежаться втриманням і розгорненням того, що вже мають, але вони знають також, що програють, якщо проти них розгорнеться широка кампанія визволення. Їх сучасна тактика полягає у відвертанні зовнішнього світу від політики визволення шляхом політичної боротьби і психологічного терору, з одночасним нищенням того, що можна було б назвати засадами чи передумовами визволення. Отже, шляхом чисток, індоктринації молоді, русифікації, фальшування культури й історії, нищення релігії й моралі, масового виселювання до таборів примусової праці інакшомислячих і переміщування населення. Ціллю тієї народовбивчої програми є асиміляція різних народів, передовсім українського у советському, цебто московському народі. Водночас москалі намагаються знищити підставу незалежної екзистенції всіх інших груп, що могли б послужити справі визволення. Отже, вони змагають до заміни колхозів на рільничі фабрики. Ціль — зорганізована тоталістична суспільність, заселена незрізничкованою російсько-советською людиною.

Отже така є міра небезпеки для вільного світу. Вільний світ може бути розгортений, коли Москва збереже хоча б тільки те, що має. Коли вільний світ буде зволікати з політичною офензивою, може бути запіздно на бомби.

ЦК КПСС, який своїми злочинними помацками охоплює цілий світ, у своєму органі „Правда”, в повідомленні пресового бюро ТАСС з Вашингтону, п. з. „Голос с того света”, з 13 квітня ц. р., намагається оклеветуванням провідних діячів ВАКЛ знецінити постанови VII Конференції ВАКЛ. Але саме цей вибух московської злоби повинен стати для всіх чесних

політичних діячів світу, що стоять на позиціях політики визволення уявлених Москвою народів, поштовхом до продовження їхніх зусиль.

Різної масті „реалітетники”, — сказав Ярослав Стецько, — виступлять тут із своїми заввагами. Це дуже гарно, скажуть вони, але як погодити ці високопарні фрази з реальною політичною ситуацією? Аджеж дві суперпотуги, які вирішують загальну світову ситуацію, є в розпалі здійснювання політики „відпруження”. Чи не є ми свідками капітуляції держав Заходу, які нещодавно в Женеві погодилися на всі дотеперішні анексії і визнали існуючий стан посідання? І чи не стоїмо перед поновною візитою Ніксона до Москви, перед затисненням взаємин між ЗСА і Москвою? Перед широко-закресними інвестиціями капіталів вільного світу в розхитану економіку ССРСР? Перед обмеженням зброєння? Отже, де тут місце на політику визволення?

Усім тим хочу вказати на інший аспект тієї проблеми. Надія людства, що мир буде збережений, спирається на передумові, що купка провідників у Кремлі і в Білому Домі в періодах кризи, яких в політиці не можна оминати, виявлять належний ступінь відповідальности, що виникає з морального почуття, а не зі страху. Аморальність тиранів, які диспонують нуклеарною зброєю, становить загрозу для цілого світу.

Політики, які ломлять елементарні права людини, які політичних дисидентів запроторюють до шпиталів для божевільних, не дають жадної гарантії, що в момент поважної міжнародної кризи не посягнуть за атомову зброю. Доки в Росії правлять люди, погляди яких на владу тотальні й аморальні, доти мир світу висітиме на волоску.

Суверенність у сучасній добі не може бути ліцензією на безправ'я в рамках даної держави. До державної влади, яка стосує безправ'я у внутрішній політиці, не можна мати довір'я, що не буде стосувати безправ'я в закордонній політиці. Це — точка незвичайно істотна, яку наполегливо промовчують політики й преса Заходу. Наївні, побожні бажання змушують політиків Заходу вірити або вдавати, що вірять, що москалі можуть ламати всі Божі й людсь-

кі права у своїй імперії і водночас поводитись зразково й цивілізовано назовні.

Фундаментом нашої цивілізації — одним із плодів яких є демократична система — є підставові права людини й громадянина. Це — універсальні права, які належить боронити всюди і всіми, якщо людство має перетривати.

Політиків, що, як Ніксон і Кіссінджер, уявляють собі, що при більйонах транзисторів, тисячах радіових стацій і сотках комунікаційних сателітів можна володіти народами через „вершинні конференції” — чекає велике розчарування. Метерніхом можна було бути в епосі диліжансів, але не в епосі електронічної технології. Бо тепер ніхто не визнає нашого легітимізму і наших „непорушних прав” на добробут і свободу коштом нужди й неволі соток мільйонів менше упривілейованих.

Політика ніколи не мала нічого спільного з моральністю. Але винахід нуклеарної зброї змінив ситуацію. Потенціальному абсолютові універсальної заглади не можна нічого протиставити крім моральности. Нас не врятує рівновага терору. Нас може врятувати тільки рівновага моральних рівнів, що означає прийняття спільної дефініції кривди. Що є кривдою в Вашингтоні — мусить бути визнане кривдою в Москві.

Нині кожний місцевий конфлікт ангажує обидві суперпотуги. Не можна, отже, будувати миру на замінованих полях. Коли москалі й американці прагнуть уникнути конфронтації — мусять розладувати „заміновані поля” у країнах поневоленних Москвою на Близькому Сході і в Азії. Коли суперпотуги цього не зроблять — одне з цих замінованих піль в найменше сподіваний момент вибухне і здетонує катаклізм.

Віденський Конгрес нічого не полагодив, а Метерніх нічого не зберіг. Бо історію не роблять Брежнєв, Ніксон і Кіссінджер — тільки піонки. Натомість від мудрости державних мужів великих потуг залежить, чи бунт кривдженних піонків перетворюється в дріжджі поступу, чи може в динаміт катаклізму.

Президентом ВАКЛ став Ф. Шляфлі, новообраний голова Американської Ради за свободу. Ярослава Стецька переобрано на чергових три роки як члена Екзекутиви від усіх поне-

З резолюцій Сьомої Конференції ВАКЛ в справі боротьби України за національну самостійність

(8-11 КВІТНЯ Ц. Р. У ВАШІНГТОНІ)

Коли визвольний націоналізм в Україні і в інших країнах, поневолених російським колоніальним режимом, постійно зростає, зокрема серед молодшої генерації, яка бореться проти комунізму, советизму, русифікації, і плекає національно-історичні традиції на всіх ділянках діяльності і боротьби, згідно з документацією американського Сенату (Грінгс з 1-го березня 1973), „український націоналістичний рух став найсильнішим в СССР” і стає смертельною небезпекою для російської імперії та комуністичної системи;

коли російські окупанти, користаючи з договорів із ЗСА, Зах. Німеччиною і іншими країнами вільного світу, які визнають статус російських загарбниць в світі, зміцнили сталінський терор і національний та культурний геноцид в Україні і інших поневолених націях; і

коли Україна, борючися за свою національну самостійність і проти російського імперіялізму та комунізму, стоїть в першій лінії оборони свободи світу —

VII Конференція ВАКЛ постановляє:

1) Протестувати проти національного і культурного геноциду в Україні, ліквідації націоналістичних борців (таких, як Іван Чайка, Петро Ковальчук, Василь Мальчук, Михайло Сорока, Антін Олійник), убивства визнавців Христа (вояк Іван Мойсеїв) і культурних діячів (Алла Горська), замикання інтелектуалістів і патріотів взагалі в кагебівських закладах для умовохворих (проф. Л. Плющ, А. Лугиніс, поети З. Красівський, С. Тереля, ген. П. Григоренко — на необмежений час), запроторювання в тюрми та концентраційні табори: заслання в Сибір таких патріотів, як Валентин Мороз, історик, який після 5 років ув'язнення засуджений знову на 15 років, а тепер тортурований у Владімірській тюрмі, І. Калинець, поет, його дружина І. Стасів-Калинець, поетка і професор, І. Світличний, професор і літературний критик, Надія Світлична-Шумук, філолог, Данило Шумук, після 27 років ув'язнення знову засуджений на 15 років, Юрій Шухевич, син головнокомандувача Української Повстанчої Армії ген. Романа Шухевича-Чупринки, після 20 років ув'язнення засуджений на дальших 15 років, І. Гель, студент.

волених народів. Вільну Європу в Екзекутиві заступає теж переобраний кол. міністер закордонної торгівлі Італії Іван Льомбардо. Ярослав Млинарський залишився в Екзекутиві Молоді, як представник від України.

Закінчення статті д-ра М. Кушніра „Нова лівниця” і дисиденти” з технічних причин переноситься на червоне число „Вісника”. — Ред.

після 3 років ув'язнення засуджений на 15 років, Михайло Осадчий, професор університету і поет після двох років важкої праці в концтаборі засуджений на 10 років, Євген Пришляк, 25 років ув'язнення, С. Сверстюк, письменник, Ірина Сеник, після 10 років ув'язнення знову засуджена а 11 років; Ніна Строката-Караванська, мікробіолог, Василь Стус, поет, Вячеслав Чорновіл, після 3 років ув'язнення засуджений на 12 років, український націоналіст О. Вільський, засуджений на 19 років, що осліп під час 35-літнього ув'язнення, але не склав покаєнної заяви, воїн УПА, І. Ільчук, що відбув 25 років концтаборів, українська патріотка Марія Пальчак — 25 років, С. Караванський, письменник — 30 років в'язниць і концтаборів і 300 інших інтелектуалістів, між ними брат Чорновола; і

2) апелювати до урядів націй вільного світу і світової opinio:

а) щоб дали їхню політичну і моральну підтримку боротьбі України і інших поневолених націй в СССР за відновлення їхніх незалежницьких держав;

б) гостро засудили і разом з нами вимагали ліквідації концентраційних таборів; вимагали звільнення всіх в'язнів, засуджених за національні, політичні і релігійні переконання; вимагали негайної заборони вживати в божевільнях хемічних і медичних засобів для ламання психіки людини; вимагали перестати переслідувати віруючих в Бога; припинити змішування народів та депортації; і

в) вимагали забрання російських окупаційних сил і комуністичного апарату з України і інших поневолених націй в СССР і сателітів; і

г) вимагали привернення національного суверенітету Україні і іншим народам, поневоленим російським імперіялізмом;

4) Дати повну піддержку „Закликові про допомогу з України”, який дістався га Захід і був надрукований в „Дейлі Телеграф” у Лондоні 16 серпня 1973 р.

НОВИЙ ВІДДІЛ ОЖ ОЧСУ

У Востоні, Мас., організовано новий Відділ ОЖ ОЧСУ. До його Управи вибрані: М. Дашавець — голова, Я. Щудлюк — заст. голови, Г. Возьна — секретар, М. Гончар — госп. реф., С. Майкут — фінанс. реф., О. Щудлюк — орг. реф. і О. Верницька; Контрольна комісія — І. Возьна, Г. Майкут і А. Гапій; Товариський суд — А. Гапій, Р. Ворона і М. Вандига.

Організаційна референтура Головної Управи ОЖ ОЧСУ — С. Радьо, яка разом із панями із Бостону провела організацію Відділу, відзначила в своєму звіті, що до нього ввійшли молоді жінки, колишні сумівки, студентки, виховані в патріотичному дусі, які готові працювати на користь України.

3 резолюцій Антибольшевицького Бльоку Народів

ПРО НАРОДИ, УЯРМЛЕНІ СОВЕТСЬКО-РОСІЙСЬКИМ ІМПЕРІАЛІЗМОМ І КОМУНІЗМОМ,

(СХВАЛЕНИХ НА VII КОНФЕРЕНЦІІ ВАКЛ)

ТОМУ, ЩО російські окупанти поборюють всіма засобами визвольні націоналізми в усіх формах в поневолених ними країнах і намагаються створити т. зв. „советський” нарід шляхом злиття народів у єдину російську супернацію; і

ТОМУ, ЩО в окупованих країнах систематично проводяться ресталінізація і практикують щораз більше брутальний терор, розстрілюють націоналістів, а національні заворушення здушують силою, зокрема посилюється терор, стосований супроти працівників культури і борців за національну самостійність і людські права; і

ТОМУ, ЩО засуджують культурних працівників на п'ятнадцять років ув'язнення (напр., в Україні) в тюрмах і концтаборах суворого режиму або довічне запроторення у божевільнях (напр., проф. Л. Плющ і поети З. Красівський та О. Тереля), а КГБ застосовує найбільш диявольські методи, щоб заломити спротив в'язнів, вживаючи хемічних і інших нелюдських засобів (напр., у випадку В. Морса, С. Караванського, Д. Шумука, Ірини Калінець, Ірини Сенік, С. Кудірки, Л. Лук'яненка, І. Кандиби, П. Григоренка, Стефи Шабатури; і

ТОМУ, ЩО з одного боку чимраз більше переслідуються практикування релігії, а з другого боку російську Церкву кремлівського режиму, ієрархія якої служить безбожницькому російському імперіалізмові, накидають неросійським народам; і

ТОМУ, ЩО головною ціллю всіх ініційованих Москвою міжнародних конференцій безпеки, включаючи т. зв. Європейські конференції безпеки і роззброєння, є забезпечення Москви від повстань народів, поневолених в СССР і сателітних країнах, які борються проти російської окупації, і забезпечення для Москви бази для майбутніх завойовань —

VII КОНФЕРЕНЦІЯ СВІТОВОЇ АНТИКОМУНІСТИЧНОЇ ЛІГІ ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Дати повну підтримку національно - визвольним рухам народів, поневолених в СССР і сателітних країнах і інших, якими правлять тоталітарні комуністичні режими, у їхній боротьбі за відновлення своїх демократичних національних самостійних держав;

2. Підтримувати право кожної нації встановлювати свій державний, суспільний і політичний лад; творити свої культурні цінності, практикувати свою власну релігію, здійснювати свої суспільні ідеї згідно із своїми власними історичними традиціями і за своєю власною свобідною волею;

3. Гостро запротестувати і засудити русифікацію,

концепцію так званого „советського” народу, національного й культурного народодовбивства, руйнування історичних традицій та історичних пам'яток уярмлених народів, денационалізації та нищення релігії, що веде до занепаду культури й варваризації життя, позбавлення його героїзму й гуманності, коли людям відбирається їх традиційне коріння;

4. Особливо рішуче запротестувати і засудити підступні вбивства борців за національну незалежність та їх ув'язнювання; запроторювання по тюрмах, концтаборах, психіатричних лікарнях культурних працівників і борців за національні й людські права, вживання варварських хемічних засобів для зламання їх спротиву, щоб дістати від них покаєнні заяви; переслідування християнства, ісламу, юдейської релігії та буддизму, а також віри в Бога взагалі;

5. Закликати: а) Уряди вільних націй світу поставити на порядок дня Загальної Асамблеї ООН справу порушення Хартії ООН і Загальної Деклярації Прав Людини, зокрема відносно культурних діячів, переслідуваних в СССР і борців за національні і людські права;

б) Закликати публічну опінію, включаючи різного роду організації, перевести по всьому світі протестаційні акції в обороні всіх переслідуваних;

6. Підтримати Закон про Поневолені Народи ч. 86-90 з дня 17 жовтня 1959 р., прийнятий Конгресом ЗСА; підтримати діяльність у Конгресі американського сенатора Джексона, який домагається права членів усіх уярмлених народів свобідно виїхати з СССР; підтримати резолюцію ч. 106 американської Палати Репрезентантів з 9 січня 1973 року, внесена конгресомом Даніелем Дж. Фладом, про встановлення спеціального комітету в Конгресі ЗСА для справ поневолених народів;

7. Перестерегти вільний світ проти небезпечних наслідків так званої Конференції європейської безпеки і Конференції для роззброєння, а також проги будь-яких угод з СССР, метою якого є скріпити своє панування над уярмленими народами та поширити дальше загарбання ще вільної частини світу.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”

В пам'ять Лева Юзенева 14-ий Відділ ООЧСУ в Балтиморі склав 10 доларів і Н. Турік 5 доларів на пресовий фонд „Вісника ООЧСУ”.

24-ий Відділ ООЧСУ в Чикаго пожертвував 100 доларів на пресовий фонд „Вісника ООЧСУ”.

Редакція і Адміністрація щиро дякують жертводавцям, які ділом допомагають своїй пресі.

С. Корнц

ОГЛЯД СВІТОВИХ ПОДІЙ

На Близькому Сході

Протягом останніх тижнів відбулося багато важливих подій, які все ще не розв'язують кризових ситуацій у різних частинах світу.

Довготриваюча урядова криза в Ізраїлі допровадила до остаточної резигнації зі становища прем'єра Голди Меїр, яка заявила президентові Абрагамові Каціру, що причиною резигнації є різниця думок в її власній Робітничій Партії. Урядова Партія Праці в Ізраїлі вибрала на місце Г. Меїр Іцака Рабіна, командувача ізраїльської армії під час війни 1967 року. Іцак Рабін вважається в Ізраїлі військовим героєм, який довів до перемоги Ізраїлю в тій війні. Він належить уже до нового покоління, яке народилося й виросло на ізраїльській землі і ознайомлений з політичними колами у Вашингтоні, де був амбасадором Ізраїлю.

Єгипетський президент Садат у своїй промові говорив про те, що в зв'язку з тим, що Москва здержується з доставками зброї, Єгипет буде закуповувати зброю в інших краях. У попередній своїй промові, виголошеній до студентів Каїрського університету, Садат говорив про своє розчарування московською політикою на Близькому Сході. Єгипетський міністер закордонних справ Ізмаїл Фамі, який прибув до ЗСА на сесію ООН, був запрошений до Білого Дому, де мав розмову з през. Ніксоном. Експерти окреслюють зворот у політиці Єгипту, як початок нової ери. В інтерв'ю для преси Садат заявив, що ССРСР намагався впливати на внутрішню й зовнішню політику Єгипту, який буде й далі зберігати нейтральність та добрі відносини з усіма країнами.

Унезалежнення єгипетської політики викликало незадоволення в Москві, яка критикує договір Єгипту з ЗСА і Великобританією про допомогу в очищенні Суецького каналу, що уможлиблює їм закріпити свої позиції в Азії. Анвар Садат погодився прибути з відвідинами до Західної Німеччини. У своєму інтерв'ю, яке дав канцлер В. Брандт західнонімецьким кореспондентам, він ствердив, що спеціальна

комісія матиме широкі повноваження для усталення нових стосунків поміж Західною Німеччиною і Єгиптом.

Советський шпигун і канцлер

Тим часом Західною Німеччиною страшенно внаслідок якої Віллі Брандт, канцлер і голова Соціал - Демократичної Партії зрезигнував зі свого посту. Резигнація Віллі Брандта прийшла у висліді розкриття в найближчому його оточенні шпигунської сітки на чолі з Гюнте-ром Гійомом (справжнє прізвище Петер Льюзе), дорадником канцлера в партійних справах, що 18 років тому прибув із Східної Німеччини, як „утікач” і зробив собі в Західній Німеччині блискучу кар'єру. В своєму листі до президента Гайнемана Брандт пише: „Я беру на себе відповідальність за недбалість у зв'язку з шпигунською аферою Гійома і заявляю про резигнацію з посту федерального канцлера”. Резигнація Брандта викликала велике заворушення не тільки в Західній Німеччині, а й в цілому світі. Очевидно, такий зворот подій сильно підірвав престиж урядової Соціал-Демократичної Партії і підвищив шанси на перемогу у виборах християнських демократів.

Тепер виходить на яв, що Гюйом та його дружина, також комуністична шпигунка, стали особистими приятелями родини Брандта і щороку проводили разом вакації на південному узбережжі Франції. Брандта вже від довшого часу попереджала секретна поліція, що його найближчий співробітник не заслуговує на довір'я, але Брандт не брав тих пересторог під увагу, а пізніше заявляв, що не усував Гійома з посту свого особистого дорадника, щоб „не розполохати шпигунської сітки”. Проте, у великій мірі довір'я не тільки широкого загалу, а й частини членів своєї партії він утратив.

Тимчасом функції канцлера Західної Німеччини, згідно з пропозицією Брандта, виконуватиме дотеперішній міністер закордонних справ Вальтер Шеель.

Спільний Ринок і смерть Помпіду

Не менше важливі події розвивалися в останніх тижнях в Європі. Преса повідомляє, що Європейський Спільний Ринок zagrożений. Міністер закордонних справ Великобританії Дж. Келлаген заявив 1-го квітня на конференції міністрів закордонних справ в Люксембургу, що уряд Г. Вільсона, провідника Партії Праці, змушений буде вивести Англію зі Спільного Ринку, якщо не будуть прийняті вимоги щодо зміни політики цієї Спільноти. Келлаген не з'ясував конкретних проєктів тієї зміни, натомість критикував французький проєкт Європейської Юнії, що мала б бути створена у 1980 році. Міністри інших країн підкреслювали потребу зберегти європейську єдність.

2-го квітня ц. р. помер французький президент Жорж Помпіду в віці 62 років. Помер на рака крові. Помпіду був співробітником президента де Голля від 1944 року і продовжував гести його політику. Після смерті Помпіду, згідно з французькою конституцією, обов'язки президента тимчасово перейняв провідник сенату Алайн Погер.

5-го травня у виборах нового президента найбільше голосів здобув соціалістичний лідер Франсуа Міттеран, колись найповажніший суперник де Голля. Другим кандидатом є В. Жіскар д'Естен, лідер незалежного республіканського крила в деголліст. партії і міністер фінансів. Між ним і підтримуваним комуністами Міттераном вибиратимуть французи у чергових виборах 19 травня. Пресові коментатори твердять, що деголлізм втратив серед населення Франції популярність. Якщо Міттеран виграє і стане президентом, це матиме далекойдучі наслідки для Франції, Європи і міжнародної політики. Не виключено, що тоді прем'єр міністром стане генеральний секретар французької комуністичної партії. Доля Франції тепер у руках середньої класи французького народу.

До того всього долучуються проблеми європейсько-американського розходження, які виявилися під час війни на Близькому Сході, а особливо у французькій нафтовій політиці і далі в реформі НАТО та Європейської Спільноти. А оце приходить новий клопіт в зв'язку з ухвалами конференції в справі безпеки Європи і загроза виведення із Західної Німеччини аме-

риканських військ.

На похорон през. Помпіду прибуло до Парижу 50 голів держав, їх представників і прем'єрів. Президент Ніксон затримався на кілька днів у Парижі, щоб зустрітися з тимчасовим президентом Франції Алайном Погером, а також з прем'єром Великобританії Гарольдом Вільсоном, канцлером Західної Німеччини Б. Брандтом і прем'єром Данії Поулем Гартмінгом. Крім того відбув наради з „президентом“ СРСР Подгорним і прем'єром Японії Какуєм Танаком. Про виміни думок през. Ніксона з закордонними представниками подробиць до публічного відома не подано. Шеф персоналу Білого Дому генерал Александер Гай заявив, що європейські і світові провідники, з якими Президент зустрівся, не зважаючи на вотеґейтську аферу, далі уважають ЗСА і самого през. Ніксона за головний чинник в реалізації триваючих зусиль для усталізування міжнародного положення.

Женевська конференція в справі безпеки

Тимчасом преса принесла сумну вістку про те, що учасники женевської конференції в справах безпеки погодились затвердити внесок Москви про непорушність сучасних політичних кордонів в Європі. Згідно з заявою в московській пресі це рішення запевняє „позитивне закінчення другої фази європейських переговорів“. Не ухвалено на тій конференції справм вільної виміни людей і ідей поміж СРСР і західними державами. Проти цієї вимоги виступав Брежнєв з промовою на XVII з'їзді комсомолу в Москві, заявляючи, що на Заході „не можуть визбутися надії, що можна буде забезпечити передумови для підривної протисовєтської діяльності“. Схвалення непорушности кордонів Західної Європи прийнято тоді, коли західнонімецька делегація зняла свою пропозицію, на підставі якої зміни кордонів могли б бути доконані на основі добровільної угоди поміж заінтересованими країнами, маючи на увазі можливе в майбутньому мирне об'єднання двох німецьких держав. Совєтська делегація на ту вимогу не погодилася.

Ще на початку квітня прем'єр Франції Мессмер остеріг у своїй промові, що його країна мусить приготувитися на поважне збільшення

свого оборонного бюджету в разі виведення американських військ з Європи. Хоч він признав при тім, що не сподівається такої крайньої децизії Вашингтону, але підкреслив, що проблеми поміж ЗСА і Францією знаходяться у великій кризі, перед якою стоїть ціла Західня Європа. Віденські переговори про обмеження нуклеарного озброєння відложено до другої половини травня.

Західня преса звертає увагу на те, що на конференції в справах безпеки Європи в Женеві жадний з представників західніх держав не порушив питання видалення з ССРС Солженіцина, хоч це питання якнайбільше надавалося для узасаднення вимог західніх делегатів — допущення свободної виміни людей та ідей взаміну за затвердження кордонів країн, окупованих Москвою.

Депортація Солженіцина майже зійшла вже зі сторінок західньої преси. Москва дуже спритно викінчила справу його депортації, висунувши закордонних комуністичних критиків проти цього письменника. За справу взявся його товариш-дисидент А. Сахаров, який скритикував політичну програму Солженіцина.

Все ще Вотергейт

Щодо ситуації в ЗСА, то ця велика і могутня країна далі перебуває під деморалізуючим впливом афери Вотергейту, яка має всі ознаки політичної боротьби лівих угруповань проти республіканців і Президента. Боротьби безоглядно, незалежно від загрози для американської внутрішньої і закордонної політики. Боротьби, веденої саме тоді, коли рішаються поважні проблеми світової політики. Власне Вотергейт спричиняється в найбільшій мірі до зростання світової кризи і паралічу керівного центру ЗСА — утруднення у виконванні функцій Президента. Американський нарід, призвичаєний дивитися на речі реально, не може зрозуміти, що сталося. Він інстинктивно відчуває, що тут діється щось не добре. В половині квітня солідний тижневик „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт” перевів анкету серед п'яти сот американських політиків і публіцистів, в якій запитував, хто є найвпливовішою особою в ЗСА. У відповідях на перше місце вийшов Річард Ніксон, на друге — Генрі Кіссінджер, на

третє — Джордж Міні, на четверте — Ральф Надер. По нім іде Дейвід Рокефеллер з Мангеттен Банку і Воррен Бургер — голова Найвищого Суду. Немає можливости подати тут докладно перебіг боротьби з Президентом під оглушливий вереск лівої преси. Від Президента вимагається різних таємних документів і тасьм із записаними його розмовами із різними високими урядовцями, не числячися з тим, чи ті тасьми підлягають опублікуванню. Справа перейшла вже до Юридичної комісії Конгресу під проводом П. Робіно, який підготовляє рішення щодо „імпічменту” Президента. Прокуратор Яворський передбачає, що та справа затягнеться ще на два або три роки. Це було б катастрофою для ЗСА. Тимчасом адвокати Юридичної комісії повідомили, щоб та Комісія обмежила засяг свого слідства. Комісія, правдоподібно, погодиться на той внесок. Залишиться під розглядом справа причетности Президента до старань затаїти вотергейтську аферу, справа його податків, з також діяльність т. зв. „пльомберів”, таємної слідчої групи Білого Дому.

28 квітня відбувся процес Мітчелла, голови Виборчої комісії і фінансового секретаря тієї ж Комісії Стасена, яких суд присяжних увільнив від вини і кари.

Події, зв'язані з аферою Вотергейту, поступово відбиваються на закордонній політиці ЗСА. Преса пише про зміну наставлення Пекіну до Вашингтону. Хоч китайська пропаганда стримується від обговорення афери Вотергейту, Чжоу Ень-лай згадував про внутрішні політичні й господарські клопоти в ЗСА. Америку він схарактеризував як суперпотугу, що прагне до опанування світу. З інших заяв Чжоу Ень-лая виходить, що революційні народи не вірять в тривалий мир і що поки існує імперіалізм — війни та революції будуть неунікненні. Чжоу Ень-лай порушив також ситуацію в Південному В'єтнамі, обвинувачуючи сайгонський уряд в порушуванні за намовою ЗСА договору про мир. Отже, домовлення між Китаєм і ЗСА має характер тільки тактики, яка не змінює остаточних цілей комуністів.

Переворот в Португалії

У половині квітня стався військовий перево-

рот в африканській республіці Нігерії. Свою незалежність Нігерія одержала в 1960 році. Президентом і zarazом прем'єром її був Гамані Діорі. Переверот очолив шеф генерального штабу. Нова влада обвинувачує старий уряд в порушенні прав громадян, у фінансових надужиттях і недбанні про потреби населення. Зміни урядів, а то й перевероти відбуваються не тільки в малих африканських державах. 25 квітня відбувся військовий переверот у Португалії, що його очолили генерали Антоніо де Спіноля та Франціско де Коста Гомес.

Ціль провідників перевероту — демократизація Португалії, закінчення війни у португальських колоніях в Африці і реорганізація країни, яка має стати Союзом Націй — „комонвелтом”. Старий уряд Кастано пробував був ставити опір, але національна гвардія перейшла на бік противників уряду. В результаті прем'єр Кастано, президент Томаз та кілька міністрів піддалися військовій хунті, яку очолив генерал Антоніо де Спіноля. У виданій проклямації хунта заповідає своє рішення „врятувати країну” і привернути португальському народові громадянські свободи. Хунта заповіла також переведення у можливо найкоротшому часі загальних виборів до парламенту (асамблеї), який уможливить нації вибрати власну форму соціального і політичного життя.

На тлі підписаного в Женеві договору про „Безпеку Європи” потішаючим фактом був новий договір з 25 квітня поміж ЗСА і Західньою Німеччиною в справі американських військ, з якого виходило б. що ЗСА не збираються виводити свої війська з тієї країни. Західня Німеччина має заплатити ЗСА 2,218 мільйонів доларів на частинне покриття коштів утримання американських військ на своєму терені, а також виконати інші зобов'язання, сполучені з утриманням американських військових залог.

З останніх подій, що привернули увагу світу, був упадок канадського прем'єр - міністра П'єра Трудо, спричинений інфляцією: канадські виборці вважають, що справу поборювання інфляції він занедбав.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ

НА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”

НАРАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ ЧІКАГО І ОКОЛИЦЬ

30-го березня ц. р. в Домі СУМА ім. М. Павлушкова відбулися тут наради Управ Організацій Українського Визвольного Фронту. Нарадами проводив Володимир Левицький, а секретарював Мирон Павликович.

Голови ОУВФ інформували про працю в своїх осередках. Уляна Целевич, голова Головної Управи ОЖ ОЧСУ поінформувала про проведену працю в обороні українських Нескорених. Василь Палагнюк розповів про посилене переслідування політичних і культурних діячів в Україні московсько-комуністичним режимом.

Після дискусії створено з голов ОУВФ Ініціативний комітет для оборони українських політичних в'язнів. Комітет очолив Ярослав Загородний, голова 8-го Відділу ООЧСУ. Комітет почав оборонну акцію св. Богослужбами, які були відправлені в усіх українських церквах Чикаго й околиці на другий день Великодніх Свят, в день уродин Валентина Мороза, 15-го квітня ц. р.

Заходом Комітету 20-го квітня ц. р. в Домі СУМА відбулась доповідь колишнього советського політв'язня, жидівського поета Анатолія Радигіна на тему „Українські політичні в'язні в московських тюрмах і концтаборах”. Присутніх на доповіді було понад чотириста осіб. Після доповіді прелегентові ставили питання, на які він дав вчорпні відповіді.

Комітет плянує провести велику маніфестацію з участю визначних американських політичних діячів, висилку петицій до американського Уряду, преси, радіо і телевізії, а також підготувати поїздки до Вашингтону на загальну маніфестацію в червні ц. р.

Кость Підлісний

„ЧИСТКА”

В БІБЛІОТЕЦІ ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Нью Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). Декілька місяців органи КГБ у Львові переводять перегляд книжкового фонду бібліотеки Львівського Державного Університету ім. Івана Франка. З бібліотеки вилучують не тільки залишки книжок передреволюційного періоду, але також советські видання, що можуть в будь-якій мірі причинитися до росту національної свідомости українців. Частину вилучених книжок передають до спеціальної бібліотеки, доступ до якої можна одержати тільки за дозволом КГБ.

У зв'язку з тим, що Валентина Мороза й далі тримають у Владімірській в'язниці разом з кримінальними злочинцями, які, за інспірацією тюремних властей, знущаються над ним, він рішений почати голодівку не пізніше, як 1-го липня ц. р. Поганий також стан здоров'я Ірини Калинець, яка ще наприкінці минулого року важко захворіла. Вячеслав Чорновіл, якого держать в одному з мордовських таборів, перебуває тепер в бараці загостреного режиму — т. зв. БУР-і. Причина покарання невідома.

СИМОН ПЕТЛЮРА

Симон Петлюра — буря,
Симон Петлюра — зрив,
Криками мідних сурем
Народ мій заговорив!
Та, що віками орала,
Не знавши своїх земель,
Раптом світ осіяла
Сонцями святих шабель!
Шабля зв'ялася кривава
В глиняний бік Петра:
Вдарила горда „слава!”
В хиже московське „ура!”...
А потім зжужинні бруки,
І лють, і біль не за себе,
І мертві, прозорі руки...
Лиш прапор — сонце і небо.

Леонід Полтава

ПОЕЗИЇ З УКРАЇНИ

*

Кольори атакують світ.
Кольори в своїй суті —
Нескорені.
Хто б не був ти —
Бережи колір свій.
Бережи й бережися
Чужого кольору.
Кожен колір хай має
Свою самостійність
І хай вірить у віще
Своє загаття.
Час братання людей,
Час шаленства ідей,
Час шукання
Спільного кореня...
Будь блажен на землі,
Хто зберіг
Святість рідного кольору.
Остан Невідомий

Ділимося з націоналістичним активом і всім українським громадянством сумною вісткою, що 28 квітня 1974 р. в Торонті, Канада, після довгої, важкої недуги, на 77-му році життя, відійшов від нас назавжди

сл. пам. Іван Вараниця

учасник Визвольних Змагань 1917-21 і 1941 рр., провідний довголітній член Націоналістичного Руху — Української Військової Організації, Організації Українських Націоналістів, Теренових Проводів ОУН, член Головної Ради ОУН, довголітній редактор і головний директор в-ва „Гомін України”, член Головної Управи Ліги Визволення України, визначний український політичний і громадський діяч, відомий націоналістичний публіцист, редактор націоналістичних публікацій, в'язень окупантських тюрем і таборів інтернованих, великий український патріот і державник, людина кришталевого характеру та високих моральних і національних принципів, непохитний захисник націоналістичних ідей, жертвний і безкомпромісний борець за Суверенну Соборну Українську Державу, до кінця відданий справі визволення України, глибоко віруючий християнин.

Пам'ять про Нього залишиться назавжди в серцях українських націоналістів і всіх борців за Українську Державу.

Похоронено Покійного в середу, 1 травня 1974 р. на цвинтарі Проспект у Торонті.

Складаємо вислови глибокого співчуття Дружині, Дочці й усій Рідні Покійного.

Хай чужа земля буде Йому легкою!

Провід Організації Українських Націоналістів

ВІТАЄМО ЛІГУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ З 25-РІЧЧЯМ ЇЇ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОРИСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЙНОЇ ГРОМАДИ В КАНАДІ!

Головна Управа
Організації Оборони Чотирьох Свобід України
Редакція і Адміністрація „Вісника ООЧСУ”

Софія Наумович

„ПАПА ПІД ВПЛИВОМ ГОЛГОТИ ЧИ АПОКАЛІПСИ?“

У „Сучасності“ за квітень 1974 появилася рецензія о. д-ра Івана Гриньоха на книжку німецького теолога і мистецтвознавця Райнгарда Рафальта, що має за назву таке запитання, яке українці ставлять собі від якогось часу щораз частіше: „Куди прямує Ватикан?“ — і ствердження, яке теж зробили вже українці: „Папа між релігією і політикою“.*)

Не мали ми змоги прочитати книжки, але хай нам буде вільно послужитися цитатами, яких ужив автор рецензії, бо думасмо, що він вибрав найістотніші.

Райнгард Рафальт стверджує на початку, що „Курія під Паолом VI виявила нечуваний брак історичної свідомості“, а східня політика Папи веде не до „Вічного старого Риму“, а до „Третього Риму“ — Москви. І тривога Рафальта висловлюється запитанням: „Чи відношення Павла VI до Христа оформилося під впливом Голготи чи Апокаліпси?“ Відповіді на це питання автор не знаходить, але вся дальша праця змушує думати, що він стверджує з тривогою: у Павла VI прояви апокаліптичності.

Автор не хоче виправдувати Папи, мовляв, це „Курія в усьому винна“ і відповідальність за східню політику, з великим болем, кладе так на Павла VI. „Довкола особи Папи сплелася легенда, — пише він, — неначе він був ж'ячиком у руках своїх співробітників. Цього не було в ніякій ділянці його праці і вже найменше в політиці!“ А рецензент додає від себе: „Теперішній Папа не новак у Ватикані і Курії, де він під Папою Пієм XII провів майже два десятки років на високому посту і мав нагоду пізнати всі аркана діяння куріяльного правління“.

Далі Рафальт уболіває над змінами в сучасній Вселенській Церкві: „Я переконаний, що релігійна людина мусить бути творча — і тому не може бачити католицької Церкви без тієї краси, яку вона сама створила... Але

найбільшу огиду викликають у мене ті консерватисти без фантазії, що поводяться прогресивно з тривоги... Пій XII завжди був переконаний, що комунізм — нещастя для людства... Моніні (Павло VI) не поділяв такого розуміння. Комунізм був для нього надією, йому здавалося, що комунізм здійснював більше соціальну справедливість, ніж це будь-коли прийшло на гадку капіталістам... І ціла політика Павла VI базується якраз на такій оцінці комунізму і його центру в Москві... Бога скреслено, аж поки назріє час... Де сьогодні католики, які без вагання йшли б на смертну кару за свою віру? Тільки ще там, де Церква переслідувана, але не там, де вона „реформується“... Куди прямує Ватикан? Хто, яка людина сидить при кермі корабля Христової Церкви, що скеровує цей корабель в утопічному напрямі?... Павло VI був у душі завжди поступовий, а в серці консервативний як Янус з двома обличчями... Його ініціативи... зраджують подих макіявеллізму... Атеїзм росіян його не турбував... критичне ставлення до Кремлю і до російського православ'я... листи (в цій справі) до Павла VI залишилися без реакції... ватиканський достойник назвав Никодима „ангелом з неба“. Оцей „ангел з неба“ вже від років є частим гостем Ватикану. Всі двері для нього відкриті і всі найвищі достойники Ватикану прагнуть обмінятися з ним братнім поцілунком... А сзуїтська колегія „Русікум“... перетворилася на „двір“ московської патріярхії... Ректор цієї колегії рік-річно відбуває свої літні ферії, де ж би інде — в Загорську біля Москви!... Москва знищила Українську Католицьку Церкву і з задоволенням ствердила, що Ватикан тягнув за той самий шнурок“.

„Не диво, що... весь наклад книжки був вичерпаний. Появилися рецензії в пресі... рецензенти наводять цілі пасуси з документальної праці, зараховуючи її до блискучих, світового значення, появ на книжковому ринку“, — стверджує о. д-р Гриньох і наводить довгі уривки з праці Рафальта про Українську Церкву та про обставини звільнення нашого Верховного Архiepіскопа, дораджуючи українцям: „Довірливість до абсолютної справедливості і правди, а у висліді наївність, — оце великі не-

*) Reinhard Raffalt: „Wohin steuert der Vatican?“ Piper-Verlag, München 1973.

Людмила Мойсеева

„Прочитайте, щоб не сонним снілось...”

У цьому ХХ столітті ідеї української самостійності особливо поталанило. На боротьбу з нашим найлютішим ворогом — Москвою став уже на початку цього століття Дмитро Донцов. Одержимий ідеєю українського національного визволення, ведений заповітами найбільшого українця „з мертвих, живих і ненароджених земляків наших”, Тараса Шевченка, Донцов поклав на жертвник суверенності України все, чим так щедро наділило його Провидіння: глибокий і проникливий розум мислителя-ідеолога, гостре, „розпечене до білого жару” перо критика, полум’яне слово публіциста.

„Серед представників української духовності в сучасному і недавньому минулому займає Дмитро Донцов окреме місце. Він найбільше хвилює з них усіх, бо в дорогі і болючі для нас справи встряєє по-своєму, по-донцовськи і розпеченим до білого жару пером розв’язує їх, наче розгином шабляки. Глядячи на цю несамоовиту постать, нагадується вислів Ллойда Джорджа про Клемансо: „Клемансо — це надзвичайний і страшний дідуган, бо кожного разу, як його зустрічаю, має він один рік менше й один зуб більше” (Р. Єндик).

Протягом 70 років тривала безперервна діяльність Дмитра Донцова, і протягом цих довгих років Донцов не міг нарікати, що його не помічали. Навпаки, кожен його виступ ентузіастично вітався чисельними прихильниками і супроводився безугавною лайкою збоку советських „штатних та позаштатних церберів доброгопорядку”, як перед тим просто російських українофобів. Не обійшлося і без земляків: „Донцова супроводжує через цілий час його діяльності безугавна і неперебірлива лайка політичних противників і ворогів, часто недавніх друзів, які... під натиском „обставин” зали-

безпеки української вдачі. Щоб звільнитися від цих небезпек, таки конечно треба познайомитися із змістом обговорюваної праці”. Ми додали б від себе, що її повинні в першу чергу прочитати українські священики.

шали й зраджували його, а разом з цим і свій колишній світогляд” (Р. Єндик). (Двічі зацитовано тут недавно померлого д-ра Ростислава Єндика, автора надзвичайно цінної книжки „Дмитро Донцов — ідеолог українського націоналізму”. Ця праця появилася в Мюнхені майже 20 років тому.)

Ростислав Єндик передає із глибоким знанням справи „розвій головніших ідей та думок Донцова на тлі доби” і в яскравий та переконливий спосіб доводить, чому Донцов „зумів у кількох десятках років своєї невсипущої праці перевести ціле духовне наставлення останніх двох поколінь на зовсім інші шляхи”. „Що націоналістична доктрина набрала стрункості і завершеності системи, що серед нас сьогодні зовсім нема комуністів чи взагалі космополітів, що становище супроти всякої Москви без огляду на її кольори є скрайньо неприєднальне, а закатурене москвофільство під видом непередрієнства вже в зародку задушилося, що наша література вийшла з сентименталізму і провінційного міщанства та набрала яскравих і сильних рис — це все в першу чергу заслуга Донцова”.

Далі автор урізноманітнює свої висновки дотепними відступами — посиланням на такі авторитети, як Вишенський, Людовик Святий, Фридрих Великий, Грушевський і інші визначні уми світу, і, звичайно, щедро черпає з Біблії.

Від Івана Вишенського Донцов узяв собі за мотто свого життя: „Навчився я від Христа істини, без похлібства лож — ложню, вовка — вовком, злодія — злодієм, розбійника — розбійником, диявола — дияволом звати”.

З Біблії затамив собі Донцов разом з багатьма іншими речами псалом 137-ий: „Коли забуду тебе, Єрусалиме (Україна), нехай праву руку мою відніме в мене! Нехай язик мій прилипне до гортані моєї, коли не згадаю тебе, як не поставлю Єрусалиму над усі радости мої!... О, дочко Вавилона, ти окаянна! Щасливий, хто відплатить тобі все, що ти заплідяла нам!” А також: „Блажен муж, що не йде на раду

лукавих", а якщо такий пішов на раду лукавих, то мав би чинити так, як радив святий Людовик, король Франції: „Колись у славнім монастирі Клюні між католиками і жидами відбувся диспут. Один лицар запитав рабіна, чи той вірить в Діву Марію і в те, що вона є Мати Божа. Той відповів, що ні. Тоді лицар, видобувши меч, вдарив рабіна в тім'я, і все втекло в переполосі. Ченці з Клюну картали лицаря за нечемне поводження, але король, Людовик Святий похвалив його завзяття. «З противниками, — сказав він, — повинні сперечатися лише дуже вчені ченці, але ляїк, коли чує, як ганьблять закон християнський, повинен боронити його тільки шаблею»...» „В наш культурний вік на подібний вчинок повинно бути моральне оправдання. Коли хтось хоче комусь запхати шаблю в живіт, мусить наперед зробити з нього... „контрреволюціонера", „бандита" чи „ворога народу". Коротко: мусить переконати світ, що „пес сказився", а щойно тоді братися за ломаку”.

Від Франка — Донцов пригадав нам полеміку з Павликом: прощати чи не прощати ворогам? Франко пояснив Павликові, що прощати своїм особистим ворогам — це Христова засада, але й Христос загрозив ворогам людства „вогненною геєнною”.

Про інтернаціоналізм Донцов писав: „Інтернаціоналізм, як любов — до нього належать двоє. Коли ж цей інтернаціоналізм „без взаємності" засвоює собі нація підбита, це політичний онанізм, негідний нації, що хоче бути вільною”. (Пишучи ці слова кількадесят років тому, мабуть, передчував Донцов, що йому з допомогою прийде на майже 50 років молодший від нього І. Дзюба із своїм блискучим твором „Інтернаціоналізм чи русифікація?”).

Любов до „старшого брата” теж мусіла б бути взаємною, а то Москва вимордувала сім мільйонів українців лише в 1933-му році, а тепер, в „черговому антракті” поміж голодом і розстрілами, нас „стрижуть”. „Коли в нас кажуть — чия вівця, того й вовна, то це звучить для мене глибше від усіх писань гуманістів та інтернаціоналістів, які думають, що, віддаючи себе комусь у політичне посідання, можна врятуватися від стрижки”. Теж знав Дон-

цов Шевченкову правду: коли б „не стирчали списи в стрісі у Петра у свата, не втікали б із Хортинці славні небожата” і була б „в своїй хаті своя правда, і сила, і воля”.

При Шевченкові згадав Донцов і його „старого знайомого”, графа Бенкендорфа з царської „охранки”: граф писав: „Минуле (Росії) було гідне подиву, теперішність більше ніж блискуча, а майбутнє, — писав граф, думаючи очевидно про большевиків, — перевищить усе, що може собі представити людська уява!” (Д. Донцов „Підстави нашої політики”).

Апокаліпса св. Івана грянула на нас: „Замість учених та утопістів з ключами щастя в руці, пронеслися над утопаною землею апокаліптичні вершники з ключами смерті і пекла”. З таким ворогом замало було словесних аргументів: „Хто діє своїми ідеями, тому що значать холодні розважання у порівнянні з чином? Фридрих Великий висловився одного разу так: у добу софістів я був би здібний дискутувати, але при цьому не знав би я жартів: я ревів би, як звір, якщо б забракло мені розумових доказів”. „Як же подібний Д. Донцов до цього пруського короля, і ми не маємо потреби соромитися за нього”, — слушно додає Р. Єндик, бо і Данте казав, що певним теоретичним противникам треба відповідати не доказами, але ножем. З большевизмом треба боротися зброєю. Лесі Українки „старі мечі поржавіли, нових ще не скували молодії руки”, вже мечів Мазепиних не було... Тоді хай буде Гонта!

„Коли в батуринським вогні Держава рухнула, тоді то вони взяли свячений ніж Залізняка, майбутні діти” (Євген Маланюк).

„Гонта, що дітей свяченим ріже”, був страшний і Шевченкові, і Донцову, і Маланюкові, але в той самий час він був і немінучий. Погоджувався з цим і чужинець, Луначарський: „Коли читаєш страшні, освітлені відблиском пожеж, залиті кров'ю строфи „Гайдамаків”, коли бачиш страшні подвиги Гонти, Залізняка і їх співтоваришів, коли чуєш безпощадні виклики прагнучого помсти Галайди, коли дивишся на картини трагічно переплетених контрастів і чуєш до самозабуття веселі пісні старого кобзаря серед моря людської крові — то хвилинами починаєш жахатися нелюдсько-

му розмахові помети народніх мас і поетові, що немов би з захопленням, в священнім трепеті оспівує славу селянської різні”.

А проте, всі погоджуються, що позиція автора „Гайдамаків” була позицією гуманіста, і оспівав він месників народніх, що встали „за святую правду, волю”, щоб розкувати „закований у ваші кайдани народ темний”. Це якраз тоді, коли за словами Панаса Мирного „минулося козацьке царство, настало хліборобське господарство”, з’явився як найпоширеніша зброя ніж з „возів залізної тарані”, і не Донцов за нього відповідальний.

Ніж з’явився на нашій історичній овиді, як єдина реальна зброя в руці поневоленого українця, доведеного до відчаю, скатованого до краю окупантом. Не забуваймо, що бралися за нього лише на захист свого життя; адже Україна вела завжди лише оборонні війни, а такі війни у всьому світі клясифікуються як справедливі. Донцов лише мав відвагу назвати все своїми іменами і за це його шанують і там.

Читаймо самвидавні видання. Статті Донцова згадуються серед оскаржувальних матеріалів у підсудних дисидентів, як колись у народників 1860-70-их років заборонені вірші Шевченка: „Згідно з зізнанням Селезенка і Хслодного, Антонюк одержав і передавав іншим... журнал „Український Вісник”, статті Донцова „Большевизм і духовність народу”, В. Мороза „Замість останнього слова” та ін.

Чим промовляє Донцов до молодих українських революціонерів-дисидентів в Україні? Єндик сказав би: „Де нас розманіжували, там він нас засталував, де схилювали, там він випростовував, де ми були простодушними, там він узброював до бою”. А сам Донцов відповів би те, що сказав 40 років тому про Хвильового: „Як багато його попередників, спершу він думав вхати свою країну, рідні елементи в рамки чужої синтези, дати їм чужу корону. Під крилами тої синтези розцвітатимуть і свої цінності — свої вишневі садки, в яких вродився геніяльний Шевченко, як „геніяльний Леонтович в бур’янах мого степового краю”; свої Марії, свої, що бродять в борах, середньовічні лицарі, з яких потім постане надзвичайний азійський ренесанс. Але дійсність заглузувала з його химер. Показала, що є од-

на дилема: або створити свою синтезу зі своїх елементів, або — коли приймеш чужу — вона стопче твої сади, зашле Шевченка, розстріляє Марію і Леонтовича, лицарям припечатас тавро бандитизму, з народу зробить племя фелаків”.

Дас на це питання відповідь і Маланюк: „Жах і зойк всіх Мілюкових і Леніних... був викликаний... *формою*, а ще більше *тоном* цих (Донцова) виступів... До таких форми і тону російська „общественность” не була ані приривчасна, ані приготована. Це була для неї цілковита несподіванка, настільки несподівана, „нетрадиційна”, що заскоченного ворога просто заціпило... Перед закукуріченим вчорашнім „баріном” стояв незнайомий пан, який самоопанованим, але тим не менш презирливим рухом кидав вчорашньому панові рукавичку і при тім невблаганно проникливо дивився в його злодійкуваті очі”. Тепер же там не „вчорашній барін”, а просто хам. Ось він, советський вельможа, описаний Василем Симоненком:

*Він дивився на мене тупо
Огнями повними блекоти...
Він гримів одержимо і люто,
І кривилося гнівом лице рябе.
Він ладен був мене розіткнути
За те, що я поважаю себе.*

Подобається дисидентам неймовірно влучне передбачення Донцова ще з 1922 року: „Він перестерігав світ перед Москвою, що ще тільки брикала в утробі сталінській. Націоналізований большевизм, чи пак збольшевизований націоналізм Москви буде страшніший за царат і за його чорні сотні. Це буде дика реакція ображеного, побитого, обдуреного в своїх маніяцьких снах про панування над світом, переляканого втратами всіх окраїн московського народу”.

Знав Донцов, що „не за горами кари час” і що з нами буде „сила Архистратига Михаїла”, і знали це учні його, що

*розійшлись по карпатських стежках,
по незнаних тернистих дорогах,
воювали у рідних лісах
за святу, за свою перемогу!*

(А. Коссовська)

В. Я.

Советсько - китайська війна та розпад СРСР

Вступ.

Різні галузі людського знання, зведеного в систему, звать науками. Вони реєструють та описують факти у відповідних галузях. Але деякі з них, як от фізико-математичні науки, не тільки описують та систематизують факти, але також знаходять зв'язки між ними і тому можуть передбачати факти або явища. Наприклад, астрономи теоретично передбачали існування планети Плутон, що її ще ніхто не спостерігав. Але є багато наук, що не можуть передбачати ті чи інші явища. Ці науки звать описовими, напр., гуманітарні науки, історія народів та держав і ін.

Деякі науки, що спочатку були описовими, розвинулись до рівня дійсних наук, коли почали спиратися на фізико-математичні науки, наприклад, хемія. На наших очах описова наука біології перетворюється на дійсну науку завдяки розвиткові нової дійсної науки, молекулярної біології, що також спирається на фізико-математичні науки.

Советсько-китайська війна є явище історичне і тому її може передбачити тільки історія народів. Але за сучасного розвитку цієї науки вона цього зробити не може. Отже постає запитання: чи не можна історію народів спертти на дійсні науки, щоб вона змогла передбачати майбутні явища?

За останню чверть сторіччя розвинулись дві дійсні науки, що охоплюють усі явища жит-

тя: кібернетика та молекулярна біологія.

Перші три розділи цього твору присвячені розвиткові ідеї, що описову науку, історію народів можна піднести до рівня дійсної науки, якщо її спертти на кібернетику та молекулярну біологію. Якщо це можливе, то є ймовірність, що з допомогою такої історії можна не тільки з'ясувати минулі історичні явища, але й передбачати майбутні.

1. Кібернетика

Кібернетика — це наука про загальні закони управління. Управління це є організація та реалізація засобів для досягнення цілі. Управління з'явилося разом з появою живих організмів на землі тому, що тільки живі організми мають цілі. Також без управління життя неможливе. Таким чином кібернетика вивчає найістотнішу характеристику життя, що притаманна всім живим організмам на землі і, зокрема, людині. Всі живі організми мають ціль — вижити. Реалізація та організація засобів, щоб досягти цієї цілі, тобто управління, що його ці організми вживали і вживають, утворюють ту різноманітність життя, що існує на землі. Отже, управління просякає життя всіх живих організмів. Твердження, що кожний живий організм має ціль вижити, слід розглядати як кінцеву ціль продовження життя. У вищих формах живих організмів ціль вижити досягається з допомогою проміжних цілей, що в деяких випадках можуть вести до смерті окремих індивідів, але ця смерть допоможе вижити цілій групі.

Наведемо декілька прикладів управління. У кактусів, що ростуть в пустелях, листя і стовбур вкриті воскуватою плівкою, що затримує випаровування вологости з рослини і таким чином дає їй можливість пережити період між дощами, що іноді триває декілька років. Ціль кактуса — вижити; воскувата плівка — реалізація засобу, щоб досягти цієї цілі, тобто елемент управління кактуса. Ведмідь лягає в барліг на цілу зиму. Ціль — пережити зиму, а спання — засіб, щоб досягти цієї цілі, тобто

„Богові — душа, Україні — життя, а честь — мені самому” — ця лицарська девіза була девізою Донцова, і її додержувався він усе своє славне життя.

„Страшна стоїть перед нами боротьба... але ми мусимо йти, бо таке наше призначення. Цим разом в добу нашої революції не будемо вже такі осамітнені... З нами буде і велика система мислей, яку викував своїм могутнім молотом наш Майстер — Дмитро Донцов”, — цими словами кінчає свою книжку Ростислав Єндик.

воно є елемент управління. Кіт хоче впіймати пташку, що сидить на гілці куща. Він лягає на землю і починає повзти на животі до куща. Коли пташка дивиться в його бік, він не рухається, коли пташка дивиться в інший бік, він повзе. Ціль kota — з'їсти пташку. Поведінка kota, щоб схопити пташку, є управління. Робітник п'ять або шість днів на тиждень їде з дому до заводу. Його ціль заробити на життя для себе та своєї родини. Для досягнення цієї цілі він повинен досягти багато інших проміжних цілей. Він ходив до школи, щоб навчитись читати, писати та рахувати. Дуже ймовірно, що відвідував і іншу школу, щоб набутися якийсь фах. Дуже ймовірно, що працював на кількох заводах, щоб знайти місце, де може заробити більше або де буде працювати з меншою напругою. Щоб досягти цих цілей, він уживав свідомо або несвідомо багатьох засобів, що були притаманні йому особисто, а також, що вживались у суспільстві, серед якого він жив. Уся ця його діяльність є управління. Всі характеристики живих організмів належать до їхнього управління, якщо організми їх вживають або вживали для досягнення цілі — вижити. Ці характеристики дуже різноманітні. Вони можуть бути анатомічні (воскувата плівка у кактусів) або пов'язані з фізіологією організмів (травоїдність тварин) або це специфічне поведіння, притаманне певній групі організмів (поведінка kota, щоб впіймати пташку). Для спрощення поділімо усі характеристики живих організмів на дві групи: структурні та неструктурні. До структурних віднесемо характеристики, пов'язані з анатомією та фізіологією організмів; до неструктурних — характеристики, пов'язані тільки з поведінням організмів. Для цих останніх будемо вживати термін управління (у вузькому значенні цього слова).

Друга невід'ємна характеристика життя — це здібність живих організмів репродукувати нове життя з усіма характеристиками, що вони їх мають, тобто вони репродукують їхнє управління. Наприклад, бактерія холери репродукує бактерії з тією ж самою структурою і іншими характеристиками, що вона їх має. Репродукція багатоклітинних живих організмів складніша, але й вони передають спадко-

во свою структуру та інші характеристики (управління) своїм нащадкам. Наприклад, молодий ведмідь одержує спадково від своїх батьків не тільки такі структурні характеристики як форма черепа та кістяка, шерсть певного кольору і т. д., але й інші елементи його управління, щоб вижити, наприклад, інстинкт, що примушує його лягати в барліг на цілу зиму.

Крім спадкового управління живі організми протягом свого життя набувають управління, що вони не можуть його передати своїм нащадкам спадково. Набування неспадкових характеристик, і то головним чином у вищих формах живих організмів, відбувається завдяки здібності організмів навчатись протягом свого життя. Але ця здібність навчатися є спадкова характеристика, і вона особливо притаманна людині. Вона є спадкова тому, що в різних індивідах різна. Є люди, що можуть чогось навчитись дуже швидко, але є також люди, що майже не можуть чогось навчитись. При чому здібність навчатись у того ж самого індивіда в різних галузях різна: наприклад, людина може бути дуже здібною у вивченні мови і повністю безрадна в рахуванні або малюванні. Але характеристики, набуті живими організмами з допомогою навчання, спадково не передаються їхнім нащадкам. Тигра можна навчити їздити в цирку на коні, але його син, якщо його не тренувати, загризе коня відповідно до його спадкових характеристик. Протягом багатьох тисяч років люди навчалися плавати, але ця здібність не перетворилась в спадкову, що її має, наприклад, каченя.

Здібність людини навчатись створила ілюзію, що з її допомогою можна в усіх людських індивідах зробити управління незалежним від спадкових характеристик. Але оскільки здібність навчатись є спадкова характеристика і тому різна в різних індивідах, уникнути ваги спадковості в житті людства щодо управління неможливо.

2. Молекулярна біологія

Частина біології, що вивчає характеристики живих організмів у зв'язку з молекулярними структурами речовин в їхніх клітинах, зветься молекулярною біологією. Вона є найважли-

Віщою частиною біології тому, що користується науковими методами дійсних наук, які виключають емоції науковців, що часто-густо є причиною фальсифікації описових наук як, наприклад, історії народів. Ця наука довела, що процес репродукування людини нічим не відрізняється від репродукування тварин. У клітинах живих організмів вона винайшла речовини, молекулярні структури яких є відповідальні за різні спадкові характеристики цих організмів. Багато з цих речовин сучасна біохемія може випродукувати. Таким чином молекулярна біологія довела, що процеси репродукування всіх живих організмів, зокрема людини, є фізико-хімічні. Молекулярна біологія довела, що структурні характеристики (форма черепа або кістяка, колір шкіри і т. д.) і неструктурні характеристики (зимове спання, міграція на зиму в теплі краї, напад на велику здобич зграями і ін.) тварин зафіксовані в клітинах їхньої нервової системи з допомогою молекулярних структур відповідних речовин. Можна сказати, що ці характеристики зашифровані в клітинах організмів з допомогою біологічного коду. Молекулярна біологія розшифрувала цей код, користуючись математикою.

Найбільшим досягненням описової біології є теорія еволюції. За цією теорією вищі форми живих організмів розвинулись із нижчих форм з допомогою відбору протягом довгого часу. Наприклад, еволюцію людини можна спостерігати на розвиткові ембріона людини в череві матері. Ембріон проходить різні стадії розвитку від риби через стадії амфібій і рептилій до стадії ссавців. Відповідно до цих стадій він набуває структурні характеристики, притаманні тим стадіям. У стадії риб він має зябри, характерні для риб. Потім ці зябри поступово перетворюються на легені. В стадії ссавців він має хвіст та шерсть, що потім зникають, коли він наближається до стадії людини. Описова біологія доводила теорію еволюції з допомогою описування та порівняння викопних залишків тварин, що колись перебували на землі. Але тяжко було визначити час, коли ці тварини жили. Тому ця теорія часто викликала сумніви. Молекулярна біологія з допомогою фізики та біохемії зробила цю теорію науковою істиною. Тепер дуже легко визначи-

ти спорідненість живих тварин фізико-хімічними методами. Зв'язавши спадкові характеристики живих тварин з молекулярними структурами відповідних речовин у клітинах цих організмів, молекулярна біологія може передбачати деякі характеристики тварин, що ще знаходяться в процесі репродукції. Наприклад, з допомогою молекулярної біології можна передбачати, що дитина, яка ще не народилась, буде умово відсталою. Молекулярна біологія довела, що зовнішні умови, як клімат, їжа або соціальні умови, в яких живе організм, не можуть змінити молекулярної структури речовин клітин, від якої залежать спадкові характеристики цього організму. Коли утворюється ембріон пса (з'єднання відповідних клітин батька та матері), то в ньому з допомогою біологічного коду зафіксована „програма“ всіх спадкових характеристик, що їх цей пес матиме: довжину вух та хвоста, довжину та колір шерsti, чи буде він мати гострий зір та нюх, а також чи буде ласкавий або злий, чи можна буде його натренувати для полювання чи для охорони овець і т. д. Всі ці спадкові характеристики залишаться у нього на ціле життя, незалежно від умов, в яких він буде жити.

Молекулярна біологія довела, що ембріон людини підлягає тим же самим законам. Структурні характеристики тварин для свого утворення потребують багатьох тисяч років. Неструктурні спадкові характеристики утворюються швидше, але також потребують тисячі років. Зміна спадкових характеристик відбувається протягом одного покоління при біологічному змішанні батьків, що належать до двох груп з різними спадковими характеристиками. Наприклад, батько монгол, а мати слов'янка. Спадкові характеристики їхньої дитини можуть бути частково батьківської групи, частково материнської і навіть такі, що їх не мають ні батьківська, ні материнська група. Молекулярна біологія ствердила, що явища спадковості керуються законами ймовірності. Це значить, що вони мають властивість передбачати наслідки багатьох явищ спадковості, а не кожного окремо: цебто окреме явище спадковості може значно відхилитись від загального закону. Наприклад, коли кажуть про спадкові ха-

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 33-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ

7-го квітня ц. р. в парохіяльній залі на 21 Гілден Стр., Нью Бронсвік, відбулись річні загальні збори 33-го Відділу ООЧСУ, якими провадила Президія в складі: Г. Добуш — голова, Мирослав Яцусь — секретар та почесний член Президії — відпоручник Головної Управи ООЧСУ ред. В. Давиденко.

По відчитанні протоколу з попередніх річних зборів присутні одногласно схвалили звіти уступаючої Управи, що їх склали: А. Гончарів — голова, Івахів — секретар, Г. Лесик — скарбник та П. Панкевич — голова Контрольної комісії. Зі звітів виходить, що Відділ, хоч малий числом (25 осіб), брав активну участь у протестаційних акціях проти московського народовбивства (Вашінгтон, Нью Йорк) та у відзначуванні важливих історичних дат, як проголошення незалежності та соборності України 22-го січня 1918-19 рр. з вивішуванням національних прапорів на ратушах в Нью Бронсвіку та Трентоні, річниця смерті Головного Командира УПА, ген.-хор. Р. Шухевича, річниця проголошення відновлення української державності 30 червня 1941 р., свято УПА, річниця трагічної смерті Провідника ОУН Степана Бандери та ін.

Фінансових залежностей перед Головною Управою Відділ не має, членські вкладки акуратно сплачуються; з останньої забави чистого зиску одержано 1517 дол. (на 400 дол. більше проти минулого року); на Визвольний Фонд (коляда, писанка) зібрано 1400 дол. Кількість жертводавців постійно збільшується.

Зі своїх ощадностей Відділ за звітну каденцію уфундував одно число „Вісника ООЧСУ“, склавши на ту ціль 450 дол. та уділив 6 стипендій студентам українознавства на суму 700 дол.

Збори ухвалили орієнтовний бюджет, в якому головні позиції по стороні видатків були б: 1000 дол. на мільйоновий Фонд Оборони України, 250 дол. на Фонд Катедри Українознавства (української літератури) при Ратгер університеті та 100 дол. на світлицю СУМА в Елленвіллі (це вже друга сотня дол. на світлицю).

По уділенні абсолюторії уступаючій Управі обрано Номінаційну комісію для підготовки списку членів нової Управи, і голова Президії виголосив коротку промову.

У висліді нарад Номінаційної комісії (В. Хомут, М. Мостовий та М. Слободян) присутні затвердили нову Управу в складі майже такому самому, як попередній: А. Гончарів — голова, Г. Добуш — заступник, В. Хомут — орг. рефер, Я. Івахів — секретар, М. Ві-

рактисти групи споріднених організмів, то це значить, що члени цієї групи мають більш або менш однакові характеристики, бо в дійсності тільки близнюки мають однакові спадкові характеристики.

(Далі буде)

тик — кольпортер, М. Яцусь — імпрезовий реф., Г. Лесик — фінанс. реф., В. Матіїв та М. Хомут — члени Управи, Контрольну комісію обрано в такому складі: П. Панкевич — голова, С. Мельничук та М. Слободян — члени.

Присутні вислухали привіти й побажання від представників місцевих Організацій — СУА, Студентського Клубу ім. Сковороди, Відділу УККА та від Головної Управи ООЧСУ через її представника ред. В. Давиденка.

На проєкцію Управи подаровано бібліотеці студентського клубу два примірники книги проф. д-ра М. Чировського — недавно виданий 1-й том „Історії російської імперії“ англійською мовою (2-й том підготовляється до друку) вартістю 30 дол., а крім того ухвалено 5 примірників цієї книги подарувати публічним американським бібліотекам.

По вичерпанні порядку нарад співом „Не пора“ закінчено збори.

По короткій перерві ред. В. Давиденко виголосив в тій же залі зністовну доповідь для ширшого громадянства. Темою доповіді було: „Солженіцин та українські дисиденти“. Приявні в числі 50 осіб вислухали доповідь з глибокою увагою, після чого ставили запити і брали участь в дискусії. Це вже була друга доповідь на політичну тему організована Відділом в мінущій каденції.

На закінчення присутніх похачовано кавсю та колідним.

*

НОВЕ ПАЛЬНЕ ДЛЯ КОРАБЛІВ І ЛІТАКІВ

Командор Пол А. Петцрік у розмові з журналістами заявив, що плин, уживаний в 1800-их роках для освітлення, може бути з успіхом використовуваний для уручнення найбільших морських суден. Видобуваний з вугілля, цей плин може бути уживаний також для дизельних моторів. „Енергетична криза, — заявив командор Петцрік, — щораз загострюється, і ми мусимо шукати інших ресурсів для заміни бракуючої бензини, а вугілля в Америці ми маємо подостатку. Пол Петцрік, директор Офісу для Дослідження Натуральних Ресурсів у Вашингтоні, рекомендує негайно братися до побудови заводів, що продукували б з вугілля це пальне, яке коштуватиме далеко менше, як експортована з арабських країн нафта.

Кожний такий завод може бути збудований протягом 3-4 років за 300.000.000 доларів і даватиме щодня по 25.000 бочок пального. Для потреб морської флотії, яка зуживає щороку коло 42 мільйонів бочок нафти, потрібно п'ять таких заводів. Машини на наших кораблях не потребуватимуть модифікації для переходу на новий тип пального.

Команда американського летунства також заінтересована в цьому проєкті, маючи на увазі, що під час Другої світової війни в Німеччині з успіхом застосували рафіновану вугільну оливу для літаків.

СОРОК РОКІВ ТОМУ

КИЇВ У 1934 РОЦІ

Кияни зустріли Новий Рік в умовах економічних труднощів, що тривали після голодних років. Харчові картки ще не були знесені і під так званими комерційними крамницями, в яких можна було дістати хліб не на картки, а по значно вищій ціні, стояли великі черги.

Загальну увагу привернули газетні повідомлення про те, що відбутий у січні в Харкові XII З'їзд Комуністичної Партії (большевиків) України і Центральний Виконавчий Комітет УССР ухвалили перенести столицю з Харкова до Києва. Столицею советської України Київ був до травня 1920 року, коли його зайняли польські та українські війська. Тоді столицю перенесено до Харкова, і вона залишилась там з огляду на близькість Києва до кордону. Тепер виходило, що ця небезпека не є вже такою поважною. Постанова ця, схвалена 21 січня 1934 року, викликала серед киян різні коментарі.

Відбутий слідом за тим у Москві XVII з'їзд Всесоюзної Комуністичної Партії пройшов в атмосфері загального незадоволення з урядування Сталіна. Багато комуністів-делегатів з'їзду говорили в кулюарах і поміж собою про потребу усунути Сталіна від проводу і надати йому іншу посаду. Про це недвозначно натякав у своєму виступі на з'їзді провідник лєнінградської партійної організації, намісник Північного краю Сергій Кіров, наголошуючи, що партія, а не поодинокі особи повинна вирішувати всі важливі справи. Цим він і всі опозиційно наставлені проти Сталіна комуністи прирекли себе на загибель. У скорому часі по з'їзді більшість його делегатів, як і Кіров, не лишелась у живих.

У зв'язку з близьким переїздом уряду УССР у Києві розгорнулася інтенсивна праця для надання місту репрезентативного вигляду. Почалось з реконструкції головної магістралі міста — Хрещатика, що тоді називався вулицю Ворозького. Знято трамваєві рейки і всю вулицю заасфальтовано. Праця тривала від весни до пізньої осені.

Для різних партійних достойників і численних комісаріятів (так звались тоді теперішні

міністерства) потрібно було багато житлових помешкань, і тому почалось обкраювання й без того жалюгідної житлової норми, якою до того користувались кияни. Кожний, хто займав житлову площу, повинен був довести, що він працює в місті. Тих, що не працювали, як і непрацевдатних, старших людей виселяли поза межі міста або на околиці, а звільнені помешкання надавалось урядовцям, що прибували з Харкова.

12 червня уряд УССР переїхав до Києва і була влаштована зустріч киян з його членами. З огляду на те, що Хрещатик ще був у процесі асфальтування, урядову трибуну поставили перед Оперовим театром і біля неї організовано проходили колони працівників різних підприємств та установ. На трибуні стояли низенького росту Косіор і опасистий Петровський, високий, сухорлявий Постишев, кучерявий Любченко, кремезний Затонський, широкочлечий, з довгим чорним волоссям Хвиля і дещо подібний до нього Якір. Всі вони привітно всміхались і вітали киян.

Через чотири роки нікого з цих осіб в уряді УССР вже не було і лише Постишев та Петровський були не ув'язнені і працювали на дрібних посадах десь далеко за Україною, тоді як Любченко покінчив життя самогубством а решта були розстріляні або замучені на засланні, своєю гіркою долею довівши, що навіть до своїх вислужників Москва не має пощади.

Переїхали до Києва і почали виходити тут центральні газети „Комуніст”, для якого приділено будинок Інституту споживчої кооперації, і „Вісті”, що примістились на Фундуклеївській вулиці, яка носила ім'я Леніна.

Для Петровського відвели будинок київського дореволюційного багатія на Лукіянівці, але „всеукраїнський староста”, з уваги на велику віддаль від місця урядування і на постійний натовп прохачів біля дверей його будинку, відмовився від цього дому і перенісся жити у середмістя. Любченкові надали помешкання на Фундуклеївській вулиці. ЦК КП(б) У примістився в Палаці Праці, колишньо-

му будинку Київського Губерніяльного Земства. Будинок був причепурений і обличкований кахлями. Встановлено також два ліфти.

З перших днів переїзду уряду Постишев та його колеги задумали побудувати репрезентативний урядовий центр. Місцем для нього обрали простір між Софійським собором і Михайлівським монастирем. Вирішили знести Михайлівський монастир та сусідні будівлі і на їх місці побудувати Палац Партії і Палац Уряду. Щоб поширити урядовий майдан, схвалили зруйнувати багатопверховий будинок урядових установ, пам'ятник Богданові Хмельницькому перенести на площу перед Критим Ринком, а на його місце поставити пам'ятник Ленінові.

Згідно з цим варварським пляном, що не числився з історичними пам'ятниками столиці, знищено золотoverхий Михайлівський монастир, побудований у 1108 році. Стародавні фрески з нього передали до музею. Почалось будівництво Палацу Партії на розі вулички, що вела до Володимирської гірки, але до будівництва Палацу Уряду не дійшло і місце, де перед тим стояв Золотoverхий Михайлівський монастир, світило зловісною пусткою.

Руйнування Михайлівського монастиря було початком знищення багатьох інших храмів — Десятинної церкви на горбі Андріївського собору, Трисвятительської церкви на холмі Перуна, старовинного Братського монастиря на Подолі, Миколаївського собору, що його побудував гетьман Мазепа, Георгіївської церкви біля брами Рафаїла Заборовського, церкви Різдва, в якій служили панахиду над труною Шевченка в часі її перевезення з Петербургу до Канева, Залізної церкви на Галицькому базарі, де брала шлюб Леся Українка.

До знесення будинку урядових установ не дійшло, бо в ньому були скупчені численні установи суду і прокуратури, яким треба було б дати численні інші приміщення, що їх у місті не знайшлося, і тому будинок залишили на місці. Не торкались і пам'ятника Богданові Хмельницькому.

Зимовий сезон Київської, відтепер столичної опери відкрився 1 вересня. Театр причепурився. Замість завіси, що підносились, тепер за зразком театрів Москви і Ленінграду зробили

оксамитну завісу, яка розсувалась. На відкриття сезону поставлено оперу „Кармен” з відомою співачкою Маньківською в партії Кармен і славним тенором Кіпоренко-Доманським, що співав Хозе. Убрання і декоративне оформлення вражали своїм багатством і пишністю. Але вже дальші вистави (опера „Винова краля”, балет „Дон-Кіхот”) не відзначались такою помпезністю. „Опера зняла своє святокове вбрання і одягла свій звичайний виробничий одяг”, — іронічно відзначила „Пролетарська Правда”, за що новий директор Опери Яновський, незвиклий до критики, наробив багато шуму редакторам газети.

Новиною в Оперовому театрі була постава опери „Запорожець за Дунаєм” Гулака-Артемовського, переробленої і пристосованої до великої оперової сцени. Композитор Володимир Йорш зробив нову редакцію музичної частини і дописав цілий новий акт „Карась у султана”. Поет Максим Рильський відредагував лібретто. Оперу поставив Володимир Манзій. На виставу загостив голова уряду УРСР Любченко, але, оскільки прибув із запізненням, заради його одного виставу знов почали з самого початку.

Драматичний театр ім. Івана Франка виставив нову п'єсу Корнійчука „Платон Кречет” про лікаря-експерименталіста з артистом Шумським у головній ролі. Вистава мала великий успіх. Польський театр влаштував зустріч з громадянством.

Одержали в Києві примірник фільму „Чапаєв”, що його, як писала московська „Правда”, мусіла бачити вся країна. У кінотеатрі на розі Хрещатика і Прорізної (Свердлова) відбувся громадський перегляд фільму, а далі його почали висвітлювати для всіх глядачів.

З великим жалем сприйняли кияни вістку про смерть 4 жовтня геніяльної української артистки Марії Заньковецької. Похорон її на Байковому кладовищі перетворився на маніфестацію гарячої любові українців до рідного театру і культури. Пам'яті великої діячки сцени був присвячений вечір у Київському Клубі Працівників Мистецтв.

Не менш гнітюче враження справила на киян вістка, що 24 листопада помер у Кисловодську видатний учений-історик Михайло Гру-

шевський. Труна з його тілом прибула до Києва, де на Байковому кладовищі колишній голова Центральної Ради знайшов вічний спокій.

У першу річницю смерті першого „народного комісара освіти“, письменника і драматурга Анатолія Луначарського відбувся в Домі Червоної Армії вечір його пам'яті з постановою уривків із його п'єс.

Вістка про вбивство Кірова наспіла в Київ у вечірніх годинах 1 грудня. Проголошено шестиденну жалобу. Всі вистави в театрах відкликано. Місто вкрилось чорними прапорами. Радіо передавало жалобні мелодії.

Відразу після того почався погром української култури і масові арешти серед творчої інтелігенції. Терор шалів. Вийшло урядове розпорядження до начальників тюрем не затримувати виконання смертних вироків над „терористами“, бо „від такої категорії злочинців органи советської влади не можуть прийняти клопотання про помилування“.

Газети подали звіт про те, що в Києві перед виїзною Воєнною Колегією Найвищого Суду стало 28 осіб, обвинувачених в організації терористичних актів проти керівників партії та уряду і саботажів та що частина підсудних для тієї цілі прибула з Польщі та Румунії. 15 грудня оприлюднено повідомлення, що Виїзна Колегія під головуванням Ульріха засудила на смерть цих 28 оскаржених, серед них українських поетів і письменників Близька, Косинку, Фальківського, Буревія, Крушельницького, і що вирок над ними виконано.

Так 1934 рік, що почався під знаком перенесення столиці до Києва і приманливими гаслами партійного з'їзду про будову безклясового суспільства, скінчився погромом української культури, нищенням старовинних церков, масовими арештами і розстрілами кращих представників української творчої інтелігенції.

Іван Левадний

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,
ПЕРЕДПЛАТІТЬ ЙОГО ВАШИМ БЛИЗЬКИМ
АБО БОДАЙ ПОРАДЬТЕ ІМ,
ЩОБ ВИСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 35-го ВІДДІЛУ ООЧСУ В АСТОРІІ

7 березня ц. р. відбулися збори 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії. Голова Відділу Василь Наум відкрив збори і перевів вибір Президії в складі: ред. В. Левенець — голова і шп. О. Галатин та П. Бурик — секретарі. Голова Президії запросив до почесного стола представника Головної Управи ООЧСУ д-ра Вол. Савчака, представницю ОЖ ОЧСУ Марію Нестерчук і голову Осередку СУМА в Асторії Івана Вітюка.

Уступаючий голова В.Наум в своєму детальному звіті з'ясував працю Відділу в минулому році як внутрі, так і назовні. Крім відзначування національних свят і роковин організовано кілька доповідей на актуальні політичні теми, що їх виголосили проф. Іван Вовчук, ред. В. Давиденко та інші громадсько-політичні діячі. Члени Відділу брали участь в демонстраціях у Вашингтоні (в травні м. р.) і в Нью Йорку (в червні та вересні м. р.) та в привітанні Патріярха Кир Йосифа Сліпого. Управа вислала привіт на конференцію ВАКЛ у Вашингтоні і започатувала збирання підписів громадян Асторії під меморіалом в обороні Валентина Мороза, Леоніда Плюща та інших нескорених в Україні. Ця акція продовжується. Крім голови звітували ще: касир Т. Вайко, секретар П. Бурик, господарський референт В. Коваль і бібліотекар В. Якимів та голова Контрольної комісії, який підкреслив, що Управа Відділу вив'язувалася взірчево з усіх своїх зобов'язань і повністю зліквідувала давню заборгованість Відділу перед Головною Управою.

Представник Головної Управи ООЧСУ привітав збори і в своєму слові подав коротку аналізу подій в світі та в поневоленій Україні і закликав приявних не послаблювати діяльності нав'язуючи до пліннів, намічених Гол. Управою. З черги загальні збори вітали ще д-р Ол. Соколишин від Об'єданого Комітету метрополітального Нью Йорку і від АП АВН, пані Марія Нестерчук від Гол. Управи ОЖ ОЧСУ і від Управи місцевого Відділу та Іван Вітюк від СУМА.

Після уділення абсолюторії уступаючій Управі на пропозицію Номінаційної комісії вибрано нову Управу Відділу в такому складі: голова — д-р Володимир Нестерчук, заступник голови — Я. Воловодюк, секретар — Петро Бурик, касир — Теодор Вайко, пресовий референт — ред. Вол. Левенець, культ.-освітній реф. — д-р Вол. Савчак, бібліотекар — В. Якимів, господар — В. Коваль і як вільні члени Управи — П. Галатин, М. Сентий, І. Дзядів, І. Вітюк та В. Наконечний. До Контрольної комісії вибрані: Василь Наум — голова, д-р Ол. Соколишин і Осип Галатин — члени.

Нововибраний голова Відділу подякував за вибір і в своєму слові закликав членство до активної та дружньої співпраці, підкреслюючи, що тільки в дружній атмосфері взаємного довір'я і пошани Відділ може діяти успішно для осягнення намічених завдань.

Голова Президії офіційно закрав збори, а приявні відспівали „Не пора“.

В. С.

КРИТИЧНІ ЗАПИСИ

Вадим Лесиг

У „Гончарні” Слави Геруляк”

Напочатку квітня ц.р. відбулося відкриття нової її керамічної майстерні при 206 Схід 6-та вулиця в Нью Йорку під скромною назвою „Гончарня”. Це й є одночасно галерія її творчості, розміщена разом із робітнею у чотирьох кімнатах.

Слава Геруляк — відомий мистець керамічної скульптури і сміливого задумами та талановитого виконанням графічного типу малярства, що виставляла свої твори вже досі у чотирьох галеріях Парижу, у кількох американських галеріях Нью Йорку та околиці і в індивідуальних виставках, як також збірних Об'єднання Українських Мистців чи Літературно-Мистецького Клубу.

Керамічна скульптура (від грецького слова: керамос, що значить — глина) це мистецтво гончарства, вже дуже давно відомого, ще в епоху неоліту, на Україні ще в сиву давнину її праісторії. Перетривало воно й досі, як особливо високо цінений вияв народного мистецтва України із найхарактеристичнішими своїми відмінностями в Опішні й Бубнівці на Полтавщині, у Дибинцях біля Богуслава, у кількох селах Київщини й Черкащини, у Пістині й Косові на Гуцульщині, у Хусті на Закарпатті і у ще багатьох інших місцевостях. Кераміка, як народна творчість, у давніх часах переважно безіменна, була в першу чергу призначена для щоденного вжитку, як напр. миски, глечики, макітри чи інший глиняний посуд. Щойно пізніше відкрито декоративні якості цієї творчості, тим більш, що крім різноманітності форм гармонійно співграла з ними тонка вишуканість, але й водночас якась упрощеність, часто символічна, візерункова декоративність, а то й особливий дуже рисунок, як напр. у кахлях чи інших того роду творах.

Беручи, як вихідну точку, мистецькі якості, дуже часто лише підсвідомо творені народними майстрами цих ужиткових предметів, Слава Геруляк — свідомий своєї цілі мистець — транспонує їх, переформувавши власною творчою уявою, на твори виключно мистецького

сприймання. Чи це будуть „Гагілки”, „Марічка”, „Ярило” чи „Різдво”, чи неймовірно мистецьки упрощене й експресивне „Алилуя” чи антично-легендарні „Зевс і Атена” — у творчому втіленні Слави Геруляк стають казковими постатями, навіяними теплом справжньої поезії, але з виразним первнем свого прадавнього українського родоводу. Навіть її невеличкі фігурки „Баранчиків”, „Гуцулів”, різної помисловости „Янголів” — усі вони переносять глядача у безповоротний, далекий світ минулого, і хоч невловного, проте відчутно рідного, у вичарований цими черепками світ нашої пра-батьківщини.

Техніка викінчення цих скульптур у дискретно стонованому кольориті, з точно витриманою зарисовкою (контури рисунку), особливо на тарілках і т. зв. пляках та барельєфних медальйонах. Деякі (можна б сказати, більшість) з них полив'яні, а частина з випрацюваним викінченням на шорсткій глиняній фактурі. І ці останні залишають враження безпосереднішої архаїчності, бо — справді — твори стародавнього гончарства передкняжої доби нашої батьківщини і ще значно пізніше (найправдоподібніше до ХУІ — ХУІІ ст.) не були полив'яні, а з різнобарвної перепаленої глини, часто риговані прикрасами — хвилястими або рівними лініями, іноді димлені, а в рідких випадках розмальовані різноколірними емаллями.

Проте полиск, який дає полив'яність, збагачує світляний ефект відблисків і тому до сучасного глядача переважно з більшою естетичною сприйнятливістю промовляє власне полив'яна кераміка. Самозрозуміло, що немає в цьому нічого злого, це вже виключно справа особистого смаку глядача.

Треба подивляти не лиш великий творчий розмах і фантазію, не лиш прецизність виконання та працьовитість нашої скульпторки-гончарки, а передусім оте невловне, але глибоке відчуття праукраїнських елементів у її творчості, тому, що України вона, мабуть, майже зовсім не бачила, проживаючи головним

В. Давиденко

Ікерові „Будні і неділя”

Не боячись бути тривіальним, порівняємо останню книжку Іван Керницького — Ікера „Будні і неділя” з райдугою — жанри вміщених в ній оповідань, їх зміст від гумористичних до трагічних, їх стиль міняється барвами, нагадуючи многокольорову дугу, що охоплює крайнебо, віщуючи добру погоду після дощу.

Автора „Святоіванських вогнів”, „Мого світу”, „Село говорить”, „Циганськими дорогами”, „Перелетних птахів” і „Героя передмістя”, очевидна річ, представляти читачам не треба — це один з найпопулярніших письменників, який почав свою літературну творчість ще в „старому краю” і якого там ще напевно пам’ятають. А останніх двадцять років дає він про себе знати щотижневими фейлетонами в „Свободі” і гуморесками в „Лісі Микиті”.

Кажуть, що праця в газеті, часом реклямний характер фейлетонів, що їх кожної п’ятниці мусить Ікер писати, „убивають” його як письменника. Можливо, що частина правди в цьому є: вільний від заробітчанської праці, він написав би ще не одну книжку і продовжив свою найкращу повість „Герой передмістя”, провівши його через роки війни, ДіПі табори, привіз би до Америки, і тут побачили б читачі „неоціненного (через два „н”!) пана інструктора, незнаного ще в нашій літературі симпатичного батяра-революціонера в зовсім інших умовах еміграційних буднів. Його дальша доля, що її письменник не описав, інтригує напевно всіх прихильників Ікерової творчості. Один з розділів „Героя передмістя”, який з технічних причин не ввійшов у 1958 р. до книжки, з присмістю можна прочитати в останній книжці під назвою „Трагічна смерть пана Макса”.

чинном у Польщі та заледве кільканадцятирічною дівчинкою (вона нар. 1933 р.) приїхавши з батьками до Америки. Бож наявність української атмосфери і предметного тяжіння до наверствувань її на протязі сторіч — у її керамічній творчості — неспірні.

На перших оповіданнях книжки „Будні і неділя”, а їх у книжці є 43, виразно позначається вплив Стефаніка, якого автор напевно дуже любить („З краю дитинства”, „Журавлі відлетіли”, „Колядники”). Такі от, наприклад, фрази, як „свічка плакала білими сльозами”, „затріпав крилами гомін колядки”, це припущення потверджують. Але Ікер не просто учень Стефаніка — він його продовжувач, він пише про те, чого не встиг дописати-договорити маломовний Стефанік.

У циклі, сказати б, „американських оповідань” прозирає вплив О. Генрі — несподівані розв’язки в останніх рядках оповідань. А під глибоко зворушливим оповіданням „Шоловило” про американського хлопчика, який на „байсіклі” розвозив з крамниці товари покупцям і щодня вранці по дорозі заїжджав до порожньої церкви, щоб нашвидку прочитати видуману ним самим молитву „Ісусе Христе, це я — Джіммі!” — напевно з радістю поставив би свого підписа і сам О. Генрі. Автор цих рядків не належить до сантиментальних людей, але коли дочитував це оповідання, то в тому місці, коли над умираючим Джіммі схилився священик і, вже не маючи часу на молитву, потішив його словами: „Джиммі, це я, Ісус Христос!” — відчув, що сльози напливають йому на очі.

У численних рецензіях на твори І. Керницького Ікера приписують йому впливи і інших письменників, своїх і чужих. Це — і Мартович, і Сервантес з його „Дон Кіхотом”, і навіть Конан Дойль, і інші, до яких додали б ми польських гумористів Зигмонта Новаковського і Корнеля Макушинського. Але таке „пришивання” Керницькому впливів інших письменників ніяк не понижує його творчості, бо всіх тих письменників перепускає він крізь густе сито критичного до них, власного, оригінального підходу.

Керницький передусім гуморист уже хоч би тому, що його гумористичні твори далеко переважають кількісно твори негумористичні. Колись писали ми в „Свободі” з нагоди вихо-

ду його „Героя передмістя”: „Гумор І. Керницького не викликає реготу. Це не сміх задля сміху, не беремось від його гумору за боки... його гумор меланхолійний, лагідний, сумирний, а інколи й сумний, з помірною дозою громадянської сатири. І тому його твори усміхаються таким усміхом, як він з фотографії, вміщеної в його книжці”.

У творах Керницького ясно розкидано слова-раритети і звороти з селянської мови і слова з лексику львівських „батьрів”. Сільський побут він знає досконало. Його мова багата, і він уміє ті слова поставити на своєму місці. Ось для прикладу: „материця” — глибоке підґрунтя, слово, що його годі шукати в словниках; „вистойкувати” — подовгу стояти, „наветижир” — навстіж, „світ заневидівся”, „викохати тісто”, „перебакирити капелюха”, „гузькувати” — іти узадгузь, „щонемира”, „нехітьма”, „навперестріт” і багато інших.

На жаль, невідомими стежками попролазили до оповідань Керницького і москалізми, які часом колять ув очі: „Товарний поїзд” — вантажний поїзд, „прижимати” — притискати, пригортати, „цегельний завод” — цегельня, „потащити” — потягти, поволікти, потаскати, поцупити, „карабкатись” — дертися, дратися, видиратися, дряпатися, братися нагору, „преlestь” — чар, принадність, привабливість, прибаба, знадливість, „дверями” — дверима, дверми (можливо, друкарська помилка), поцарапаний ніс” — подряпаний ніс, „жалкий” — жалюгідний, мізерний, „затиллок” — потилиця, „штукатурка” — тиньк.

Трапляються, на жаль, у книжці і польонізми, як от „видивились на себе”, „уломність” та ін.

До речі, про фейлетони. Написав їх Ікер у „Свободі” за дванадцять років, либонь, понад півтори тисячі на злободенні теми. Яка б гарна книжка вийшла, якби вибрав він із цих численних гуморесок з півтори сотні і випустив окремим виданням! Це була б оригінальна історія української еміграції в Америці, зафіксована очима талановитого гумориста.

У вступному слові до книжки Остап Тарнавський скривдив автора, написавши: „... письменницький талант, вправність, що дійш-

ла до рутини (?), повне опанування техніки короткого оповідання дають Керницькому змогу писати поправні (?), а то й літературно вартісні фейлетони”. Друга частина цієї оцінки зводить майже нанівець її першу частину, хоч ще далі автор передмови називає твори Керницького „найкращими напоями”. Він напевно не знає дефініції слова „рутина”, що означає (франц. routine) рабське додержування заведеного шаблону, перестарілих засад і навиків, відсутність почуття нового. „Рутини” Керницький-Ікер цурається.

Іван Керницький-Ікер — Будні і неділя, новелі, гуморески, фейлетони, обкладинка і ілюстрації Едварда Козака, Об'єднання Українських Письменників в екзилі „Слово”, Нью Йорк, 1973, стор. 175.

ЗБОРИ 6-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ У ФІЛЯДЕЛЬФІ

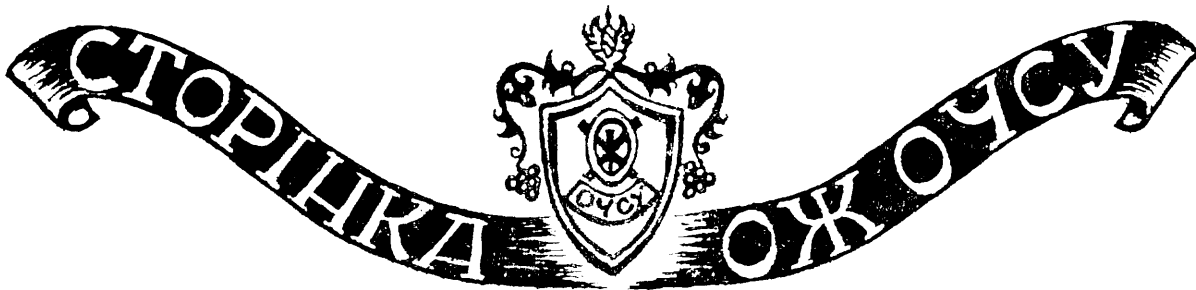
В неділю 3-го березня ц. р. відбулися тут в Домі Української Молоді річні загальні збори 6-го Відділу ООЧСУ. Зборами провела Президія в особах: д-р Я. Бернадин — голова та І. Крих — секретар. Збори вітали: від УККА — д-р І. Скальчук, від ОЖ ОЧСУ — п. Сілецька, від Т-ва кол. Вояків УПА — М. Ковальчин, від Осередку СУМА — М. Бачара, від ОД ТУСМ — панна Н. Дякун.

Звітуючи про діяльність Відділу, його голова д-р О. Білик ствердив, що у звітному часі була проведена многогранна праця на різних відтинках організаційно-громадського життя. В той час, коли можна спостерігати занепад у громадах, Відділ збільшився в членстві, яке акуратно вплачувало вкладки. Кожного місяця відбувалися засідання Управи і ширші сходи членів. Члени Відділу були активні також у праці місцевого Відділу УККА, зібравши около 70% його фонду. Виконано всі доручення ГУ ООЧСУ, зокрема фінансові. Уступуючий голова ствердив, що всі намічені пляни у звітному році були виконані, за що він з приємністю складає усім членам подяку.

Звітували, крім того, секретар в заступстві хворого О. Кусеня, Д. Руцак, касир І. Книгницький та касир Дому Української Молоді В. Коруд і кольпортер наших видаць М. Дякун, який дуже солідно вив'язувався з ділянки продажу книжок і журналів.

Контрольна комісія в особах С. Волянюка, М. Тимкова і В. Вєгдана поставила внесок на уділення абсолюторії уступуючій Управі.

Представник ГУ ООЧСУ д-р В. Савчак вказав на багато історичних моментів у нашій історії, що мали негативні наслідки, спричинені своїми таки земляками. Порівнюючи Валентина Мороза і Валентина Маланчука, подібно як Шевченко писав про двох Іванів,

Наталка Дарлат

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА

Аристократизм духа

Письменниця Ольга Кобилянська, уродженка Буковини, йшла життям, задивлена в красу природи, заслужана в пошуми лісів і потоків, захоплена гармонійною досконалістю всесвіту. Проте, її вразлива душа виловлювала якийсь дисонанс, а часом навіть різку дисгармонію. Спричинювала це людина, особливо з її суспільности, бо не придержувалася кроку, а волілася позаду. Ця людина задля посади праці й маєтку гнулася, корилася, упідлювалася й тому втратила багато з того „божественного“, що було їй дане в прарочатку. З ви-

з яких один боровся за Україну, а другий помагав ворогові, він закликав членство до ще активнішої праці.

На пропозицію Номінаційної комісії, до якої входили д-р Я. Вернадин, М. Ковальчин, І. Книгницький, В. Коруд і П. Ткач — нову Управу Відділу на 1974 рік вибрано в складі: голова — М. Ковальчин, заступники голови — С. Волянжок, д-р О. Вілик і д-р В. Сілецький, секретар — Д. Рушак, другий секретар — В. Колінко, касир — Т. Квятковський, книговод — В. Коруд, кольпортер — М. Дякун, пресовий референт — В. Казанівський, імпрезовий реф. — І. Книгницький, організаційний реф. — П. Ткач; члени Управи — А. Кушнір, І. Майчук, Л. Галас, М. Качак, І. Баб'як, С. Рад і І. Яринівський. Контрольна комісія: д-р Я. Вернадин, І. Крих, М. Ганушевський. Товариський Суд: д-р І. Скальчук, д-р П. Мірчук, М. Тимидь.

До Управи Дому Української Молоді обрано М. Ковальчина, д-ра Я. Вернадина, В. Коруда і І. Книгницького.

Новообраний голова Відділу закликав усіх присутніх до дальшої, дружньої праці.

Відспіванням „Не пора“ закінчено ці успішні Річні Загальні Збори 6-го Відділу ООЧСУ.

І. К.

сот краси й ідеалів спустилася на землю й стала рабом буденщини, перетворилася в плембєа.

Ольга Кобилянська, немов жрекиня краси при святині людської душі, проповідувала ідеал нової людини — людини високої культури, чистого характеру, великих ідеалів. У цілому ряді її творів звучить туга за справжніми аристократами духа. Наталка з повісти „Царівна“ висловлює бажання:

„Передовсім бути собі ціллю, для власного духа працювати, як бджола: збагачувати його, збільшати, довести до того, щоб став сяючим, прегарним, хвилюючим, зоріючим у тисячних красках!... Щоб не осталося дисгармонії ані для ока, ані для серця, ані для жодного зі зміслів... Бути передовсім собі ціллю, а опісля стати або для одного чимсь величним на всі часи, або віддатися праці для всіх... Боротись за щось найвище, сягаюче далеко поза буденне щастя! Такий мій ідеал. Свобідний чоловік із розумом це мій ідеал!“ („Царівна“, Київ, 1958, ст. 225).

Однак письменниця зазначувала, що самоціллю одиниця може бути лише до часу свого „полудня“ — своєї духової зрілості, а тоді мусять стати на службу рідному народові. І саме це вважала абсолютним і найвищим обов'язком.

Про таку настанову письменниці добре знали персонажі з її повістей, і вони працювали над собою, підготовлялися, щоб це майбутнє завдання належно виконати.

Прикладом можуть бути Наталка Верковицвна й Василь Огрядин з повісти „Царівна“,

Маня Обринська й її брат Нестор із повісти „Через кладку”, Аглая Феліцитас Федоренко з повісти „За ситуаціями”, Софія Дорошенко з новелі „Valse melancholique” і інші.

Їх пляни були різні. Жінки мріяли збагатити свій нарід артистичними осягами в музиці, письменстві, образотворчому мистецтві, а мужчини стати добрими працівниками по селах або провідниками нації. Брак чесної й жертвенної еліти був найбільш пекучою проблемою часу.

Щойно в останній повісті „Апостол черні”, виданій 1926 р. у Празі (а у Львові 1936 р.), на тлі панорами суспільно-громадського життя західніх земель у часі Першої світової війни, Ольга Кобилянська показала молоду інтелігенцію при праці для загалу в особі Юліяна Цезаревича і отця Захарія — „апостола черні”.

Письменниця була широко читаною й добре знала світову літературу й філософію. З цього допомогло їй знання німецької мови, якою і почала вона свою літературну кар’єру.

Новою появою в Європі був тоді німецький філософ Ніцше, відомий з ідеалістичного напрямку і теорії надлюдини — юберменша. Українська критика приписувала Ніцше великий вплив на світогляд письменниці. В своїй автобіографії п. назвою „Про себе саму” вона дала на це вичерпну відповідь:

„Василь Сімович написав недавно маленьку критику про мої письма і сказав там, що я начиталася Ібсена і перенесла його вмілою рукою на наш ґрунт. Його і Ніцше. Проти того рішучо протестую.

Щодо Ніцше, то правда, він мене займав своєю глибиною й деякими думками на будуче, але щоб я мала так дуже віддатися впливу цього модного філософа, то ні. Попросту з причин, що не могла його дістати, і деякі місця були мені „затуманні”.

Тут зовсім не суттєвий якийнебудь вплив ніцшеанських ідей на письменницю, хоч безперечно він існував. Важливим є те, що вона вказала своїм землякам духову й культурну відсталість та наполягала на тому, щоб бралися до праці й здоганяли світ.

Рівноправність жінки

Найрізкішим контрастом до неперевіршеної краси й гармонії в природі було життя й доля

жінки, особливо в Галичині й на Буковині. Їх уважали за багато нижчі від мужчин сотворіння і трактували немов малолітніх дітей. Наталка з повісти „Царівна” жалілася так:

„От такий бездушний, обмежений хлопець Муньо каже: Чи думала ти колинебудь над тим, що властиво мужчина, а що жінка? Мужчина то „всьо”, а жінка „ніщо”. Ви, дівчата, від нас залежні, як ті рослини від сонця, від воздуха. Чуєш? Ти!! Ми надаєм вам змислу, поваги, значення, одним словом все”.

В цьому крилася гірка правда, бо хлопця посилали до школи, де він здобував освіту й фах, що давало йому матеріяльне забезпечення, а тим самим почуття певности й незалежности. Дівчину наділяли лише поверховною освітою: навчали трохи грати на фортепіяні, танцювати, вести домашнє господарство, привчали до товариських форм, — і все лише на те, щоб змогла скоріше придбати для себе жениха. На її духові потреби не зверталосся уваги. Було зовсім небажаним, щоб вона поглиблювала своє знання, вивчала світову літературу, захоплювалася різними ідеями, бо це для неї „деморалізація” й могло пошкодити в її життєвій кар’єрі.

Тітка навчала Наталку так:

„З соціялістами я не вдавалася, а писати також не бралася. Я бралася за голку, за варення, за прятання, за молитвенника — за то бралась я, але за ніякі питання та ідеї...” („Царівна”).

В повісті „Людина” приятель-доктор робить батькові Олени Ляуфлер зауваження: „Якби вона була хлопцем, були б з неї і вийшли люди. А так, жінка... що почне жінка з надвишкою розуму при горшках і мисці?”

Тим більше ніхто не прислухався, ані не питав голосу її серця в справі подружжя. Рішали батьки або опікуни, бо вони „практичні”, „досвідчені” й знали, хто дасть їй кращий титул і матеріяльне забезпечення. До чоловіка згодом привикне, — дарма, що він може бути для неї нелюбий, поганий, задурний чи застарий.

Ольга Кобилянська таврувала суспільно-традиційний лад, що поставив жінку не лише в принижуюче положення, але не дав їй змоги заробляти на прожиток. Через такий стан

терпіли головно вдови й сироти, які здебільша мусіли жити на ласці родини. Звичайно припадала їм гірка доля, бо крім тяжкої праці приходилося зносити примхи й наругу хлібодавців.

Отже, тодішня жінка, немов жебрачка, стояла з простягнутою рукою, доки не змилосярдиться якийсь мужчина й не подасть їй куска хліба. Коли ж була поганою або чомусь не пощастило з „ловлею“, оставалася тягарем родини, а для людей ставала посміховищем (стара панна, стара дівка).

Ольга Кобилянська поставила суспільності пряме питання: чому?

„Адже природа, вводячи її в життя, говорила до неї те саме, що й до чоловіка: Ось ти — і жий!“

Тому на підставі простої людяности мусить мати ті самі права, бути трактована нарівні з ним, а не як щось шкідливе, безвартісне.

Ця заскоружність українського середовища привела до заломання й трагедій багатьох жіночих душ. Пора поставити тому кінець.

З усією силою свого таланту письменниця проголосила боротьбу за духову свободу жінки, за рівноправність у здобутті освіти й фаху, за місце в громаді. Проте, з втопаних життєвих понять не було легко ступити на нові рейки. Про це звірювалася Наталка з повісти „Царівна“: „В чім лежить моя провина, що моїм думкам і чуттю поставлено щось, немов межу? Що я немов віддана комусь на наругу і не належу собі! Я чую в собі проблеск якоїсь сили, та що з того! Її зацятькає та груба сила, що панує довкола всевладно“.

Перші повісті О. Кобилянської присвячені виключно проблемам емансипації. В повісті „Людина“, „Царівна“, „Через кладку“, „За ситуаціями“, в новелі „Valse melancholique“ авторка з гордістю показує перших реалізаторок жіночих кличів. Яскраво описує змагання молодих дівчат, які боролися за право стати такою людиною, бути царівнами своєї долі й життя. Олена Ляуфлер не змогла довго встоятися, бо мусіла рятувати сім'ю від злиднів через одруження з нелюбим і інтелектуально низьким — лісничим Феліксом. Через те, що під тиском обставин розміняла свої принципи за матеріальний добробут, — в пригніченні не-

навиділа себе за слабосилість, а світ за його порядки.

Наталка пішла далі, бо була сильнішою, волевою вдачею й тому перемогла: добула працю, стала письменницею, а потім вийшла заміж по своєму виборі. Маня Обринська також жила з лекцій музики й своїм заробітком помагала братові Несторові в студіях.

Перші реалізаторки жіночої рівноправности пробиваються життям самотужки, без моральної й матеріальної піддержки. Родина ставить до них байдуже або навіть неприхильно, а загальне вороже, бо уважають це за нову форму жіночої кокетерії. Через це слабші організми нидіють або хворіють на туберкульозу і вмирають уже на порозі своїх осягів, так, як це сталося з п'яністкою Софією й Аглаєю.

Проте, більшість із цих молодих дівчат перемагає внутрішні вагання, з якимсь незвичайним завзяттям кристалізує свою духовість, здобуває освіту і набуває професії. О. Кобилянська ставить їх як приклад малосвідомим жінкам та цілій суспільності і доводить, що в жінок доволі фізичної й моральної сили йти самостійним шляхом та працювати по вибраному званню.

Також підкреслює вона, що в інтересі загалу піддержувати емансипанток, бо вони підносять інтелектуальний і матеріальний рівень родин.

Ідеї рівноправности жінок охопили цілий світ, і в кожній країні йшла боротьба за їх реалізацію. Першими піонерками жіночого руху в Галичині були Наталя Кобринська й Софія Окуневська. З ними запізналася молоденька письменниця, і це мало вирішальний вплив на її шлях. За їх намовою вивчила рідну мову й стала писати по-українському, замість по-німецькому; від них передалося їй палке захоплення емансипацією. У Чернівцях Ольга Кобилянська заложила Товариство Руських Жінок на Буковині. Знаменною є її доповідь, виголошена на зборах цього Товариства в 1894 році.

„І так, високоповажані сестри мої, — казала вона, — єднаймося, працюймо над собою всіма силами! Не цураймося найбільшої сироти. Берімося до різномірної праці, щоб могли стати на власних ногах у житті, щоб могли

ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛУ ОЖ ОЧСУ В БАЛТИМОРІ

Добігас вже рік з часу створення Відділу ОЖ ОЧСУ в Балтиморі. Праця його ведеться плідно і жваво. Заініціювали створення Відділу в червні минулого 1973 року: Марія Стельмах, Емілія Монастирська, Івонна Баб'як, Люба Родь, Марія Чорна, Марія Войтович, Марія Верна з участю голови і членів Управи Відділу ООЧСУ К. Баб'яка, А. Чорного, В. Стельмаха, О. Монастирського і П. Верного.

На запрошення ініціативної групи 30 червня прибула Голова Головної Управи ОЖ ОЧСУ Уляна Целевич, яка виголосила доповідь, присвячену актові 30 червня 1941 р., закінчивши її словами поета: „Праця єдина з недолі нас вирве!“

Після доповіді почалося обговорення справ організаційних. Пані Целевич з'ясувала цілі і завдання Організації Жінок ОЧСУ і заповіла вибори Управи Відділу, куди увійшли: М. Стельмах — голова, А. Олександрюк — заступниця, І. Баб'як — секретарка, Е. Монастирська — фінансова, Л. Родь — організаційна, М. Войтович — госп. реф. і М. Верна, М. Чорна — члени; Контрольна комісія — А. Яремчук і П. Микитей.

Відділ активно взявся до праці, щоб забезпечити для себе матеріальну базу. Членкині беруть участь в імпрезах, організуючи буфети, роблять по суботах вареники і голубці на продаж, виготовляють печиво. Зароблені гроші передаються до каси Дому Української Молоді.

стати гординею наших батьків, братів, мужів і стати підпорою нашому народові, підвалиною нашої нації, і щоб вона могла славиться своїм жіноцтвом, як своїм найкращим цвітом.

„Просвіщаймося, щоб представляти якусь силу, щоб не давати себе вічно а вічно топтати, корити, щоб доля наша не була вічно доля служебниці-жебракки!“

„Бо чи ж нема в русинки жадної сили, чи нема наклонів до чогось великого, могутнього, а лише наклони до терпіння, услуги й покори?! Та ні! В нас мусить бути сила, мусить бути будучність, — лише звернімося самі до себе та пам'ятаймо, що Господь Бог наділив нас тими самими здатностями, як і других, і що ми лише досі спали. Не правда ж, дорогі сестри мої, що ми досі лише спали, і що в нас є сила?“

(Закінчення буде)

14 вересня 1973 р. Відділ брав участь у Міській Виставці, де виставлялись експонати українського мистецтва, а також був організований буфет з українськими стравами. Це принесло добрий прибуток. 13 і 14 жовтня зорганізовано виставку і буфет на Українському Етнічному Фестивалі. Відділ зібрав на Визвольний Фонд (Коляда) — 100 дол.

Д-р А. Бедрій, виголосивши доповідь, закликав жертувати у Фонд Оборони України. Подруга М. Стельмах задекларувала 1000 дол.

В. Стельмах, орг. реф.

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЛИКОДНІЙ ПИСАНКОВИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Під таким наголовком вмістила американська газета в Амстердамі відгук на влаштований місцевим Відділом ОЖ ОЧСУ Великодній базар-виставку українського народного мистецтва, традиційних святкових страв і писанок в Українському Американському Клубі.

Зупинившись детально на техніці писання писанок, автор допису згадав членів Виставкового комітету, до якого увійшли пані: Є. Дулич, Т. Коваль, А. Когут, Т. Кривулич, А. Пастернак, С. Наугольник, Л. Пащак, С. Пащак, А. Римарюк, Д. Свідерська, О. Варшона. Вміщено також фото, на якому пані С. Наугольник та її дві донечки Ірця і Даня, одягнені в українські вишиванки, стоять біля святкового стола, тримаючи в руках кошики з писанками і тарелю з паскою.

Друга американська газета повторила ті самі відомості і детальніше зупинилася на традиційності писання писанок, яке передається в родині від матері до дочки.

Н. Н.

ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТИЖНЕВИКИ

„Шлях Перемоги“, „Гомін України“

І МІСЯЧНИК

„Визвольний Шлях“

*

СПОГАДИ

НЕГРАМОТНИЙ ВІЩУН

Не тільки в давнині, але й по першій війні були в селі віщунки, ворожбити та характерники. Таким характерником віщунком був цілковито неграмотній чоловік Ілько Гіндзерський, що його прозивали „Гіндзьором”. Був то бідний чоловік. У молодих літах служив у можних господарів. Був здоровий, кремезної будови, чесний, роботящий і тому люди його шанували. Шанували теж господарі, в яких служив. При цьому був добрим їдцем, не вдовлявся ським-таким обідом чи вечерею і не раз говорив: „Миска пирогів і горнець терену. то тільки, що голод пережену”. Коли ж прийшла пора йому одружитись, у нього не було ніякої батьківської спадщини. Тоді громада подарувала йому кусок землі під будову хатини, при якій були грядки на городину.

Коли почалась Перша світова війна, його забрали до війська і дружина залишилася з трьома малими дітьми. В повоєнному часі поширилась пошесть плямистого тифу, і його дружина померла. Не заставши дружини, Ілько одружився вдруге з молодого, бідною дівчиною із села Таурова. З другого подружжя було ще четверо дітей. Ілько сам не міг заробити на удержання такої численної родини, і старші його діти пішли в найми, а він почав лікувати людей і ворожити. Усі дивувались, звідки він цього всього набрався.

Ілько, щось запитуючи чи на щось відповідаючи, завжди римував останні слова. От запитують його: „Ільку, звідки ви того навчилися?” А він: „Як я ся того вчив, то мало що життя не покінчив”. Або потрібно було йому, щоб хтось поїхав до лісу й привіз йому дерева на опал. Було це літньою порою, гаряч докучала всім людям, так і конині, а до того ж селяни знали, що Ілько не має чим заплатити за цю послугу. Він приступив до одного господаря й сказав: „Завтра буде хмурно. то поїдьте мені до лісу задурно. Але не зовсім задурно, я вам намолочу жита на насіння, ну й будете мати від Бога спасіння”.

Була в Ілька корова, але зимою не було її чим кормити, тож він ходив до господарів-су-

сідів і збирав для неї пашу. Якось зайшов і до мене за пашею. Моя дружина попросила його до хати, почала гостити. За селянським звичаєм припрошувала, кажучи: „Беріть та споживайте!” Він їй відповів: „Та я вкушу, але ще так зараз не мушу”. Дружина сказала: „То візьміть додому і дайте дітям”. На те одержала відповідь: „Воно правда, що вдома є дитина, але там є теж город і хатина”.

Одного дня Ілько, йдучи до села Потока, зустрів нашого пароха о. Ст. Комара і згідно з старохристиянським звичаєм привітав його словами: „Слава Ісусу Христу!” Отець парох відповів на привітання і запитав його: „Ілляшу, куди вас Бог провадить?” Бідний чоловік відповів: „Е, єгомость, йду на села, бо моя жінка невесела”. Здивований парох запитав: „Чому ж вона невесела?” Ілько відповів: „Отче, йду до Потока, бо прилип мені бік до бока”.

В жнива вони з дружиною робили в господаря на полі за так звані снопи. Одного разу вночі зірвалась буря і порозносила снопи з полукіпків. Раненько він пішов на ту ниву, де були поскладані полукіпки, попіднімав снопи і поставив їх на свої місця. Відтак пішов до господаря Івана Попика сказати йому, що він зробив. Була то неділя, дружина Попика за його добрий вчинок подала йому на снідання пироги, але забула подати сметану. Він поглянув, що нема сметани, та й каже: „Ну то люди не є татари, як дали пирогів, то дадуть теж сметани”.

Якось зустрів його зять господаря, Гринько Медвідь, в якого він ще юнаком служив, та й каже: „Гей, Ілляшу, які то були гарні та приємні молоді літа, як ми були молодими й сильними парубками”. „Так, — відповів Ілько, — я був сильний, але й не мало дурний”. Тоді Гринько запитав його, чому він каже, що нібито він був дурний? — „Бо ти байдикував, а я працював, та й виробив свос здоров'я на багачів”.

Не раз, коли вже зближалось до весни, його запитували: „Як ви, Ільку, думаєте, чи то вже

10-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ
ЩАДНИЧО-ПОЗИЧКОВОЇ СПІЛКИ „ПЕВНІСТЬ”
В ЧІКАГО

У лютому ц. р. наша Спілка перейшла в друге десятилітнє служіння українській громаді міста Чикаго й околиць.

Десять років тому ця установа була власністю поляків і опинилась у клопітливих фінансових обставинах. Стейтові чинники погодились передати цю установу українській громаді під умовою, що протягом двох тижнів вона зложить триста тисяч доларів. В Домі СУМА ім. М. Павлушкова зорганізувався Ініціативний комітет і в канцелярії Відділу ООЧСУ почали збирати потрібну суму грошей. В громаді проя-

буде літо?” Він відповідав: „Воно ще буде розмаїто, то ще може бути така завпруга, що можна оглухнути на вуха”.

Він одягався в опанчу, що мала на собі численні латки, і кожна з них була з іншої матерії й відмінної барви. Одного разу сусідка йому каже: „Але ж бо ти, Ільку, в цій опанчі виглядаєш такий красий, як корова”. А він їй відповів: „Не журися тим, а журися, щоб ти була здорова”.

Крім городця він більше ніякої землі не мав. Маючи коровину, він звичайно віддавав гній господарям, а за це вони йому відпускали кусок землі на садження картоплі. Не пригадується котрого року було посушне літо. На його нещастя, поле, на якому він посадив картоплі, було звернене до сонця, тому картоплі вирости дуже дрібненькі. Поглянув Ілько на те поле і сказав: „Нема то на світі більшої біди, як дурний хлоп, що дав гній на лоп, а тепер накопав бараболь три мішки і за те будуть голодні кишки”.

Таких римованих відповідей Ілько Гідзирський мав сотні. Помер він літньою порою, мабуть, 1937 року. На його похорон прибуло не мало ценівських громадян. Похорон відбувся з найбільшою парадною, при чому ценівська оркестра брала теж участь. Парох о. Стефан Стець попрощав його в дорогу вічності дуже зворушливими словами.

Іван Мартинюк

вились два напрями: одні послали акцію збирання грошей, другі поставились негативно до творення нової фінансової установи, мовляв, це пошкодить уже діючій нашій фінансовій установі, яка має відмінний характер і структуру.

Українська громада зрозуміла вагу економічно-господарського росту серед чужого оточення. Тому члени та прихильники Організації Українського Визвольного Фронту склали тяжко запрацьовані гроші на те, щоб ця фінансова установа стала власністю української громади.

Грошові вимоги стейтової влади виконано, і 26 лютого 1964 року ця фінансова установа стала власністю української громади і почала свою працю під назвою Українська Щадничо-Позичкова Спілка „Певність”.

Початок праці був тяжкий, не сприяли їй старе, мале приміщення з одним вікном для обслуги, а з тим і ціла низка непередбачених труднощів, які нововибрана дирекція спілки з молодим, енергійним президентом, адвокатом Юльком Кулясом, ексекутивним директором проф. Павлом Ваб'яком, секретарем інж. Василем Голодом та всією дирекцією за короткий час успішно поборол.

Тепер спілка працює у власному, новому, просторому будинку з модерним технічним устаткуванням — комп'ютерами, що дає шкору і точну обслугу її членам, гарантує державне забезпечення на суму двадцять тисяч доларів для кожного вкладника, має репозитові, вогнетривкі скриньки, в яких члени переходять своє цінне майно й важливі документи.

Число членів спілки за десять років зросло з 355 до 5011 з вкладовим капіталом 17,900,000 доларів. За цей час спілка дала із своїх прибутків у формі догацій на церковні, культурно-виховні, наукові й загального характеру потреби понад сто тисяч доларів.

Отже, спілка „Певність” утвердила своє існування в українській громаді і не стала на перешкоді діяльності та ростові своєї старшої посестри, кредитовій касі „Самопоміч”. Прикро, що не всі українці розуміють вартість наших фінансових установ, які свої заощадження складають у чужих спілках та банках, які ніколи не жертвують на українські цілі. Обидві українські фінансові установи в Чикаго заледве переступили тридцять мільйонів вкладового капіталу, а щонайменше сімдесят мільйонів українських грошей лежить в чужих банках.

Українські фінансові установи в Чикаго оправдали себе перед нашою громадою своєю жертвенністю на наші цілі і чесністю у веденні своєї діяльності. Тому наша громада повинна з повним довірям свої тяжко запрацьовані гроші вкладати в наших українських фінансових установах.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА ЩАДІТЬ УЖЕ СЬОГОДНІ!

**УКРАЇНСЬКА
ЩАДНИЧО - ПОЗИЧКОВА СПІЛКА „ПЕВНІСТЬ”
у Чікаго**

платить чвертьрічно високі відсотки від ощадностей,
а саме: $5\frac{1}{4}\%$ від звичайних щадничих конт,
 $6\frac{1}{4}\%$ до 7% від щадничих сертифікатів
у річному відношенні.

Кожне щадничеkonto забезпечене Федеральною Урядовою Агенцією F. S. L. I. C. до суми
20,000.00 доларів.

Спілка уділяє позики на купно домів (моргеджі), приймає рахунки за газ, електрику, теле-
фон і воду, видає чеки, грошові перекази (моні ордери) та подорожні чеки.

Користайте з вогнетривалих скриньок за низькою оплатою для переховування документів
чи інших вартісних речей!

Спілка оплачує кошти поштової пересилки, тому

ЩАДІТЬ ЧАС!

КОРИСТАЙТЕ З ПОШТОВИХ ПОСЛУГ!

ЗВЕРТАЙТЕСЯ ДО НАС З ДОВІР'ЯМ У ВСІХ ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ!

Години праці:

Понеділок 9-3 по полудні
Вівторок 9-3 і 6-8 вечером
Середа — закрито

Четвер 9-3 по полудні
П'ятниця 11-8 вечером
Субота 9-1 по полудні

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

932-36 N. Western Ave.

Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 772-4500

Спілка „Певність” в десятиліття свого ювілею спон-
зорувала концерт Анни Колесник, що відбувся 10-го
лютого ц. р. в найкращій залі міста. Концерт мав ве-
ликий успіх. Після нього коштом спілки відбувся бен-
кет-зустріч з панством Колесників, Володимиром Ра-
тушним і представниками української громади.

Кость Підлісний

ЗАМОВНИЙ ЛИСТОК

Прошу вислати на мою адресу журнал „Вісник
ООЧСУ”. Річну передплату в сумі 6 (шість) доларів
висладо (вишлю).

Підпис (ім'я і прізвище):

Адреса:

(Із зазначенням „зп коду”)

Писати друкованими буквами латинкою.

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГА-
НІЗАЦІЯМ. СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДШЕ-
ВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ.
УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА
АВТА, МОРГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ.
Майно кожного вкладчика чи позичковця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить $5\frac{1}{4}\%$ дивіденди.
Безплатне забезпечення ощадностей.
Безплатне життєве забезпечення до 2.000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS) FEDERAL CREDIT
UNION**

301 Palisade Ave.
Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

ПРОГРЕСУЄМО!

(Гумореска)

Світ, кажуть, прогресує, і то не абияк, а стомилевими кроками. Техніка так підскожила вгору, що аж на Місяць доскожила, та ще й вище не без успіху пробує стрибати. Цивілізація також зробила прогресивний скік, узгинивши при тому таке шалене сальтомортале, що життя обернулося на 180°: жіноцтво не лише що визволилося з-під головізої гегемонії, але ще й подекуди встановило гегемонію над чоловіками. Ось, наприклад, їде чоловік з жінкою в авто. Вона, як звичайно, правою рукою тримає керівницю, в лівій у неї сигарета, а чоловік сидить собі, скулившись, і виглядає як непотрібний атрибут. Жінка керує авто і одночасно цікаво оглядається на вітрини крамниць. Не зорієнтувавшись, пройшла попередню вулицю „по зервоному світлу”, а тут — зорт полісмена надніс. Зупинив і „тикет” виписав на цілих двадцять доларів. Непотрібний атрибут тремтячим голосом до жінки:

— Гані! Треба вважати, коли ведеш авто!

Вона, зневажливо глянувши на чоловіка, плюнула крізь зуби через відхилене вікно і з гримасою відповіла: — Шаран!

Це так при ліберальному капіталізмі. При соціалізмі, а особливо в його переходовій стадії до комунізму (передовжелезна дорога!), жінка здобула собі такі права, що хай ховається із своїми правами капіталістично-ліберальна жінка! Вона витиснула чоловіка з багатьох ділянок праці, а особливо з копалень, всякого будівництва, санітарних робіт... Наприклад, будують якийсь об'єкт. Жінки носять і кладуть цеглу, заготовляють матеріял і руками подають його догори, а чоловіки лише довозять той матеріял вантажними автоми. Не лише соціалістична „зрівнялівка”, але й жіночий соупріорітет...

Порівнювати колишній, консервативний спосіб життя із його патріярхатом з сьогодишнім

ліберальним все одно, що порівнювати коняку з трактором. Прогреснуло людство! Порівняйте, наприклад, як краще: чи жити всеньке життя чоловікові з одною жінкою, чи міняти їх бодай з півтузень разів згідно з ліберальним прогресом? Або навпаки: краще жінці задовольнятися одним чоловіком, чи міняти їх як авто? Або як краще: шанувати і респектувати президента держави чи виливати на нього помий чи є за що, чи ні?

Кожна ліберально думуюча людина, самозрозуміло, вибере той другий варіант. Вибирає і прогресує, аж моторошно стає на душі.

А ми? А ми також Адамові діти не можемо завжди пасти задніх, мусимо прогресувати й собі, бодай у тому випадку. І ми прогресуємо і випереджаємо не раз інших. Другий Конгрес СКВУ — наявний доказ. А скільки таких доказів по наших газетах і журналах!

Щоб прискіпити процес отого прогресу, дозволимо собі подати до ширшого відома деякі реценції, які напевно не заведуть. Коли, наприклад, відбудеться зерговий конгрес СКВУ, то взагалі не лише не допустити до слова наших політичних лідерів, але й не допустити їх на конгрес взагалі. Натомість запрошувати і допускати до слова, хай собі говорять на здоров'язко скільки влізе, гуких політичних лідерів не лише великого калібру, але й меншого. Церковних наших достойників також не допустити, щоб не здержували ліберального прогресу. Хай пильнують собі кропила й кадила.

Критикувати якнайбільше наших політичних і громадських діячів чи є за що, чи ні та обливати їх помиями та обкидати всякою негистю, так, як роблять деякі наші студенти. Борони Боже критикувати наших науковців-кар'єристів. Закинути всяку визвольну політику і прийняти політичну рецепту докторів Вілінський-Ланцзак. Навіть можна б дозволити потьопати слідами нашого універсального ході — Юрця Косага. А щодо розводів, то робити їх щодва-три роки на голлівудський взір. От тоді був би прогrrrrрес! Прогрес ліберальний, мідерний! Хог він повіє би нас не вперед, а назад, так зорт з ним! Хай буде й шкідливо, аби ліберально!

Панько Незабудько

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defense of Four
Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003